



EDUSKUNTA
RIKSDAGEN

FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET
VERKSAMHETSBERÄTTELSE

2019



B 5/2020 rd

BERÄTTELSE FRÅN FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET

om verksamheten i den parlamentariska
församlingen 2019

Parlamentariska församlingens sessioner i Strasbourg 2019

första delsessionen	21 - 25.1.2019
andra delsessionen	8 - 12.4.2019
tredje delsessionen	24 - 28.6.2019
fjärde delsessionen	30.9. - 4.10.2019

Ständiga utskottets sammanträden

Paris	1.3.2019
Paris	24.5.2019
Strasbourg	29.11.2019

HELSINGFORS 2020

ISSN 1235-1879

FINLANDS DELEGATION
I EUROPARÅDET

Till Riksdagen

I enlighet med 4 § i lagen den 28 april 1989 om Finlands delegation i Europarådet överlämnar Finlands delegation i Europarådet vördsamt till riksdagen sin berättelse om den parlamentariska församlingens verksamhet under sessionen 2019.

Helsingfors, den 27 januari 2020

På delegationens vägnar

Kimmo Kiljunen
ordförande

Gunilla Carlander
sekreterare

Innehåll

1 Sammanfattning.....	4
2 Finlands delegation.....	7
3 Det allmänna läget vid den parlamentariska församlingen.....	9
4 De mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprincipen.....	12
4.1 Mekanismer som stöder demokratin och rättsstaten.....	12
4.2 Nya utmaningar för de mänskliga rättigheterna.....	14
4.3 Skydd för visseblåsare och bekämpning av desinformation.....	16
4.4 Avskaffande av hatretorik och våld.....	19
4.5 Jämställdhet och icke-diskriminering.....	21
4.6 Invandring och flyktingskap.....	22
4.7 Kultur, utbildning, ekonomi och hållbar utveckling.....	24
5 Uppföljning av medlemsåtagandena.....	27
5.1 Bulgarien.....	28
5.2 Moldavien.....	28
5.3 Nordmakedonien.....	29
5.4 Turkiet.....	29
5.5 Ukraina.....	30
5.6 Ryssland.....	31
6 Församlingens externa relationer.....	33
6.1 Vitryssland.....	33
6.2 Kosovo.....	34
6.3 Demokratipartner.....	34
6.3.1 Marocko.....	35
BILAGOR	
1. Finlands delegation i Europarådet.....	36
2. Representation i utskott.....	38
3. Beslut antagna av europarådets parlamentariska församling under berättelseåret.....	42
3.1 Resolutioner.....	42
3.2 Rekommendationer.....	44
3.3 Yttranden.....	45
4. Europarådets parlamentariska församlings gästtalare år 2019.....	46
5. Europarådets medlemsstater.....	47

1 Sammanfattning

Europarådets ministerkommitté, den parlamentariska församlingen och generalsekreteraren har länge genom sin verksamhet och sina ställningstaganden förmedlat en allvarlig oro för demokratins tillstånd i Europa.

Från och med våren 2014 har församlingens verksamhet i allt högre grad påverkats av att den ryska parlamentariska delegationen uteblev från församlingens verksamhet. Situationen försvårades av Rysslands beslut i juni 2017 att inte betala medlemsavgift till organisationen. När Finland tog över ordförandeskapet i Europarådets ministerkommitté i november 2018 hade läget tillspetsats till en kritisk punkt, men samtidigt hade det redan uppstått en vilja att inleda gemensamma diskussioner inom församlingen och ministerkommittén för att finna en lösning. Frågan om Rysslands retur till den parlamentariska församlingen inleddes redan i slutet av 2018 med hjälp av flera parallella processer. Vid den parlamentariska församlingens session i juni 2019 godkändes en stadgeändring som gjorde det möjligt att godkänna den ryska delegationens fullmakter. Efter att Rysslands parlamentariska delegation återvänt till den parlamentariska församlingen betalade Ryssland största delen av sina obetalda medlemsavgifter och deltog också i valet av Europarådets nya generalsekreterare den 26 juni 2019.

Förslaget från den parlamentariska församlingens politiska kommitté om ett gemensamt verktyg för ministerkommittén, den parlamentariska församlingen och generalsekreteraren i situationer där en medlemsstat grovt bryter mot sina medlemskapsvillkor finns på dagordningen för den parlamentariska församlingens session i januari 2020. Förslaget baserar sig på en rekommendation som församlingen antog i april 2019 och på ett beslut som Europarådets utrikesministermöte godkände i maj 2019.

Det förutspås att den spända situationen i församlingen fortsätter. Ukrainas och vissa andra länders missnöje med Rysslands återkomst syntes hösten 2019. Ukraina reagerade på församlingens beslut från juni på tre sätt: Ukraina bjöd inte in den parlamentariska församlingen för att övervaka det förtida parlamentsvalet i juli och lämnade inte in fullmakterna för landets nya delegation för godkännande i den parlamentariska församlingens session i oktober. I september deltog landet i inrättandet av en informell grupp, Baltic plus, som motsätter sig Rysslands återkomst till den parlamentariska församlingen.

Att demokratins tillstånd försvagas globalt och på olika håll i Europa har ytterligare betonat Europarådets roll som försvarare av demokrati, rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter. Sedan organisationen grundades 1949 har den utvecklat ett antal verktyg och mekanismer för att stödja tillgodoseendet, genomförandet och uppföljningen av mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och demokratiska förvaltningsmetoder. Under berättelseåret har man bland annat behandlat ombudsmannainstitutionen och inrättandet av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatslighet och grundläggande rättigheter.

År 2020 fyller Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna 70 år. Dess innehåll är fortfarande aktuellt och giltigt i många situationer, men dess tillämplighet gäller i första hand förhållandet mellan individen och staten. I fråga om de mänskliga rättigheterna har det lyfts fram nya utmaningar som kräver åtgärder. Dessa har också behandlats under berättelseåret.

Den parlamentariska församlingen har undersökt uppföljningen av rekommendationerna från Europeiska kommittén mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT), och parlamentets roll i detta sammanhang. Enligt en resolution antagen under berättelseåret bör församlingen stärka sin roll när det gäller att stödja och främja CPT:s uppgift, bland annat genom att öka samarbetet mellan kommittén och juridiska utskottet och genom att ordna gemensamma tematiska diskussioner.

I den digitala eran har informationsflödet och det att informationen sprids lätt fört med sig nya problem som hotar demokratin och rättsstaten. Det har blivit svårare att skilja desinformation och lögn från riktig information, vilket redan har påverkat valen och det politiska beslutsfattandet. Situationen gnagnar ofta dem som inte har goda avsikter. Visselblåsarnas och journalisternas roll accentueras när det gäller att avslöja oriktigheter och stoppa felaktig information. Den parlamentariska församlingen efterlyser kraftfullare åtgärder för att komma till rätta med situationen och upprepade under berättelseåret sitt förslag från 2010 om att upprätta en juridiskt bindande konvention om skydd för visselblåsare.

Det finns ingen internationell definition av hatretorik, men det betyder uttryck som sprider fientlighet, uppmuntrar och främjar hat, våld eller diskriminering mot vissa människor. Hatretorik är ett stort hot mot demokratin, rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna, eftersom det kan leda till våld och konflikter som rubbar hela samhällen. Under berättelseåret har församlingen behandlat flera rapporter om hat och våld, där frågan har betraktats ur såväl kvinnors, barns och invandrades som funktionshinderades synvinkel.

Under hela sin 70-åriga historia har Europarådet främjat jämställdhet mellan könen och icke-diskriminering. Framsteg har skett på många områden. Men under de senaste åren har det skett en tillbakagång i synnerhet i jämställdhetsfrågor, och församlingen föreslår i sina beslut under berättelseåret åtgärder för att rätta till situationen.

Invandring och flyktingskap är förenade med många människorättsproblem som har behandlats vid den parlamentariska församlingens sammanträden under berättelseåret. De bakomliggande orsakerna till flyktingskap är ofta många, men staterna är enligt folkrätten skyldiga att erbjuda asyl åt dem som behöver det, förutsatt att vissa villkor uppfylls. Den parlamentariska församlingen har länge uppmanat de europeiska länderna att anta en mer mänsklig utgångspunkt för flyktingskap. Det lönar sig såväl i nuläget som i framtiden.

Kultur och utbildning stärker de kunskaper och färdigheter som behövs för att bygga dialog och samarbete i demokratiska samhällen. Den parlamentariska församlingen har under åren påmint medlemsländerna om att dessa inte kan åsidosättas i vår tid som betonar effektivitet. Tvärtom bör man satsa allt mer på kultur och utbildning. Även ekonomi och hållbar utveckling diskuterades i den parlamentariska församlingen under året.

Församlingen följer upp och stöder med sin egen verksamhet de verktyg som utvecklats på den mellanstatliga nivån. Från och med mitten av 1990-talet har församlingen haft egen landsvis uppföljning av medlemsförpliktelseerna och åtagandena som sker i granskningsutskottet. Det har länge debatterats om nyttan med och ändamålsenligheten i granskningen och uppföljningen av hur de avtalade lagstiftnings- och förvaltningsreformerna framskrider men i årets ställningstagande konstateras att de fortfarande hör till den parlamentariska församlingens kärnverksamhet. År 2019 hade kommittén tio länder på sin arbetslista för egentlig granskning och tre för eftergranskning. Av dessa hann den parlamentariska församlingen i sin session behandla situationen i fyra länder: Bulgarien, Moldavien, Nordmakedonien och Turkiet.

Finland hade en särdeles synlig roll i den parlamentariska församlingens session i januari. Både republikens president Sauli Niinistö och utrikesminister Timo Soini talade till församlingsmedlemmarna och svarade på deras frågor.

Delegationen deltog i Europarådets 70-årsjubileum som ordnades av utrikesministeriet den 17 maj 2019 i Finlandiahuset.

I december 2019 ordnade Finlands delegation ett möte för politiska utskottets underutskott för yttre förbindelser i Rovaniemi. Vid mötet behandlades det arktiska samarbetet och i synnerhet arbetet vid Arktiska

rådet. Bakgrunden till detta var politiska utskottets projekt för att uppdatera den parlamentariska församlingens strategi för yttre förbindelser som tar upp den parlamentariska församlingens samarbete med bland annat övriga internationella organisationer.

Berättelsen är en sammanfattning av de rapporter, resolutioner och rekommendationer som församlingen antagit under år 2019. Protokoll och omröstningsresultat från församlingens sessioner kan man läsa på församlingens nätsida (assembly.coe.int), inklusive inlägg av och omröstningsbeteende för den finländska delegationens medlemmar. År 2019 behandlade och antog den parlamentariska församlingen 65 resolutioner, 24 rekommendationer till ministerkommittén och ett yttrande.

2 Finlands delegation

Den finländska delegation som valdes i början av den föregående valperioden deltog i den parlamentariska församlingens sessioner 2019 i januari och april under ledning av ordförande Maria Guzenina (sd). Delegationen, som utsågs efter regeringsförhandlingarna i juni 2019, deltog under ledning av ordförande Kimmo Kiljunen (sd) i sessionerna i juni och oktober. Den nya delegationens inbördes arbetsfördelning och medlemskap i församlingens kommittéer finns i bilaga 2.

Delegationens samarbete med utrikesministeriet och Finlands ständiga representation har fortsatt intensivt både i Helsingfors och i Strasbourg.

Finland hade en särdeles synlig roll i den parlamentariska församlingens session i januari. Både republikens president Sauli Niinistö och utrikesminister Timo Soini talade till församlingsmedlemmarna och svarade på deras frågor. I sitt tal betonade president Niinistö betydelsen av de värden som Europarådet försvarar. Han konstaterade bland annat att "de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstaten – Europarådets grundläggande värderingar – bara kan blomstra under fredstid. Därför måste vi prioritera bevarandet av freden". Han uppmanade också till att begrunda organisationens visioner och prioriteringar.

Delegationen träffade utrikesminister Timo Soini vid sessionerna i januari och april, då han som representant för ordförandelandet i Europarådets ministerkommitté berättade om verksamheten inom den mellanstatliga sektorn och besvarade parlamentarikernas frågor. I januari firades också 20-årsjubileet av kontoret för Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter vid ett evenemang där utrikesminister Soini höll ett festtal. Kommissarien har som huvuduppgift att övervaka att förpliktelserna i fråga om de mänskliga rättigheterna uppfylls i medlemsländerna. Kontoret inrättades 1999 på initiativ av Finland.

I januari behandlade den parlamentariska församlingen Petri Honkonens (cent.) rapport om de allmännyttiga mediebolagens roll i bekämpningen av felaktig information och propaganda. I mars utsåg ministerkommittén juris doktor Jari Pirjola till Finlands representant i Europarådets kommitté mot tortyr (CPT). Pirjola föreslogs av Europarådets parlamentariska församling, som grundade sitt beslut på intervjuer som Finlands delegation i Europarådet gjort. Det fanns sammanlagt 24 sökande och intervjuerna genomfördes i november 2018. Varje medlemsland i Europarådet har en företrädare i CPT-kommittén.

I början av maj deltog delegationens vice ordförande Sirkka-Liisa Anttila (cent) i ett seminarium i Oslo som ordnades av Norges delegation. Temat för seminariet var en *nordisk syn på framtiden för Europarådet och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Nordiske perspektiver på Europarådet og den europeiske menneskerettsdomstolen)*.

Delegationen deltog i Europarådets 70-årsjubileum som ordnades av utrikesministeriet den 17 maj 2019 i Finlandiahuset. I samband med evenemanget var riksdagens talman Paula Risikko värd för en lunch för den parlamentariska församlingens president Liliane Maury Pasquier.

Ledamot Inka Hopsu (gröna) fick i juni i uppdrag att utarbeta en rapport till den parlamentariska församlingens kulturutskott om att stärka de ungas roll i förebyggandet och lösandet av konflikter. Som ett led i beredningen av rapporten ordnade ledamot Hopsu den 11 december 2019 i riksdagen ett diskussionsmöte om *hur man kan stärka de ungas beredskap att vara med och främja fred och fredliga lösningar på tvister*. Vid evenemanget talade Pirjo Mattila från Utbildningsstyrelsen, Maija Gellin, programdirektör för kamratmedlingsprogrammet Verso, och Christina Salmivalli från projektet Kiva skola. Beredningen av rapporten fortsätter i kulturutskottet under vintern och våren.

Jämställdhetsutskottets ordförande, riksdagsledamot Petra Bayr från Österrike bekantade sig med Finlands preventivrådgivning i oktober. Bayr håller på att utarbeta en rapport om avgiftsfria preventivmedel. Under

sitt besök i Finland besökte Bayr en finsk rådgivningsbyrå och bekantade sig med Flickornas hus i Helsingfors, som är avsett för 10–29-åringar, och diskuterade med Frida Gyllenberg som har forskat i ämnet. I riksdagen träffade hon riksdagsledamot Hanna Sarkkinen (vänst), Mirka Soinikoski (gröna) samt Tarja Filatov (sd) och Minna Reijonen (saf) från Finlands delegation i Europarådet.

I september 2019 hade delegationen ett möte med utrikesminister Pekka Haavisto.

I december 2019 ordnade Finlands delegation ett möte för politiska utskottets underutskott för yttre förbindelser i Rovaniemi. Vid mötet behandlades det arktiska samarbetet och i synnerhet arbetet vid Arktiska rådet. Bakgrunden till detta var politiska utskottets projekt för att uppdatera den parlamentariska församlingens strategi för yttre förbindelser som tar upp församlingens samarbete med bland annat övriga internationella organisationer. Ordförande Kiljunen hade påpekat att man i strategin för yttre förbindelser inte tidigare nämnt Arktiska rådets verksamhet och dess parlamentariska dimension.

Mötets huvudtema var att bekanta sig med samarbetet i Arktis, som belystes av företrädare för såväl politiska samsarbetsorganisationer som vetenskapsvärlden. Ordförande för den parlamentariska församlingen Liliane Maury Pasquier, som öppnade mötet, ansåg att mötet i Rovaniemi var ett värdefullt tillfälle att höra hur väl olika stater klarar av konstruktivt samarbete i Arktis för sina egna medborgares bästa. Professor Timo Koivurova, direktör för Arktiska centret, berättade om tidslinjen för Arktiska rådets utveckling från 1990-talet till Finlands ordförandeskap 2017–2019. Ambassadör Einar Gunnarsson från Island, som är ordförandeland för det mellanstatliga Arktiska rådet, betonade att aktörerna i regionen har god samsarbetsförmåga och ansåg att det är värdefullt att bevara den. Eirik Sivertsen, ordförande för Arktiska parlamentarikerkonferensen och norsk riksdagsledamot, berättade om Arktiska rådets parlamentariska dimension. Kommittén tog emot inbjudan från Arktiska parlamentarikerkonferensen till nästa parlamentariska konferens i Tromsø i september 2020. OSSE:s parlamentariska församlings särskilda representant för arktiska frågor Torill Eidsheim ansåg att parlamenten har en roll att spela när det gäller att lyfta fram korrekt information och lagstifta utifrån den, bevaka sina regeringars verksamhet och fungera som en bro mellan medborgare och institutioner. Som avslutning på mötet berättade forskaren Bruce Forrest om arbetet inom universitetsnätverket för de nordliga regionerna (UARctic).

De nordiska och baltiska ländernas delegationer har sammanträtt regelbundet den första dagen i sessionsveckan i Strasbourg. Delegationernas ordförande och/eller vice ordförande har i regel deltagit i mötena. Ordförande Kiljunen var ordförande för mötet i juni.

Finlands delegation tog i slutet av året emot en årlig begäran från den parlamentariska församlingen om att med frivilligt stöd stödja den parlamentariska församlingens egna särskilda projekt. Den parlamentariska församlingen har sex särskilda projekt. Delegationen beslutade att bevilja ett bidrag på 5 000 euro till ett projekt som strävar efter att bekämpa hatretorik (eng. No Hate Speech Parliamentary Alliance). Beslutet var inte enhälligt för alla delegationens medlemmars del.

3 Det allmänna läget vid den parlamentariska församlingen

Europarådets ministerkommitté, den parlamentariska församlingen och generalsekreteraren har länge genom sin verksamhet och sina ställningstaganden förmedlat en allvarlig oro för demokratins tillstånd i Europa. Från och med våren 2014 har församlingens verksamhet i allt högre grad påverkats av att den ryska parlamentariska delegationen uteblev från församlingens verksamhet. Situationen försvårades av Rysslands beslut i juni 2017 att inte betala medlemsavgift till organisationen.

Twisten om Rysslands deltagande i församlingens verksamhet har sin grund i annekteringen av Krim i Ryska federationen 2014. Den parlamentariska församlingen begränsade i april 2014 och på nytt i januari 2015 den ryska delegationens rätt att delta i församlingens verksamhet, vilket fick Rysslands parlament att ensidigt besluta att ställa sig utanför församlingens verksamhet från och med 2016. I juni 2017 fryste Ryssland utbetalningen av sina medlemsavgifter till Europarådet som en protest mot församlingens beslut, vilket i sin tur ledde till ekonomiska svårigheter för organisationen och gallring i verksamheter. Ryssland hade under två års tid försummat sin skyldighet att betala medlemsavgift och har låtit bli att betala 2/3 av medlemsavgiften 2017 och hela medlemsavgiften för 2018. Rysslands skuld till organisationen uppgick vid ingången av 2019 till cirka 60 miljoner euro jämte ränta. I jämförelse är Finlands årliga betalningsandel till Europarådet är 3,5 miljoner euro. Ryssland har dock regelbundet deltagit i mellanstatlig verksamhet och de ryska medborgarnas rättigheter i förhållande till Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (Europadomstolen) har fortsatt oförändrade.

I tidigare ställningstaganden förutsatte den parlamentariska församlingen att ministerkommittén uppmanar Ryssland att respektera sina medlemskapsförpliktelser, inklusive medlemsavgiften, och uppmanade ministerkommittén att ompröva 1994 års beslut om tillämpning av artikel 9. I samband med detta har församlingen konstaterat att det finns skäl att revidera finansieringsbestämmelserna för att trygga organisationens verksamhet. Om en medlemsstat inte fullgör sina ekonomiska förpliktelser gentemot organisationen har ministerkommittén enligt artikel 9 i Europarådets stadga möjlighet att vidta åtgärder och besluta om eventuella motåtgärder. Tolkningen av artikel 9 i Europarådets stadga justerades 1994 så att den kan tillämpas på en medlemsstat som under två års tid har låtit bli att betala sin avgift eller en betydande del av den. I Rysslands fall gick tidsfristen ut i juni 2019.

När Finland tog över ordförandeskapet vid Europarådet i november 2018 hade läget tillspetsats till en kritisk punkt, men samtidigt hade det redan uppstått en vilja att inleda gemensamma diskussioner inom den parlamentariska församlingen och ministerkommittén för att finna en lösning. Frågan om Rysslands återkomst till församlingen började beredas redan i slutet av 2018 med hjälp av flera parallella processer.

Som ett nytt samarbetsmoment infördes det på initiativ av Finland gemensamma möten för den parlamentariska församlingens ordförande och ordförandena för de politiska grupperna (så kallad Presidential Committee) och ministerkommitténs trojka. Det första gemensamma mötet ordnades i februari 2019 under ledning av utrikesminister Timo Soini. På samma sätt ordnades gemensamma möten för delegationsordförandena och de politiska grupperna i den parlamentariska församlingen för att diskutera innehållet i en mekanism för gemensamt förfarande (eng. complementary joint procedure).

I och med den nya gemensamma viljan var den första fasen mot en lösning resolution 2277 (2019) om *den parlamentariska församlingens roll och mission och framtida utmaningar*, som antogs av den parlamentariska församlingen i april 2019, och rekommendation 2153 (2019) som riktades till ministerkommittén. I dem betonar församlingen församlingens, ministerkommitténs och domstolens roll när det gäller att försvara den europeiska rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna både tillsammans och inom sina egna verksamhetsområden samt de allvarliga utmaningarna på grund av att Ryssland inte har betalat medlemsavgift och deltagit i församlingens verksamhet. Församlingen påminde alla medlemsländer om med-

lemsförpliktelserna, och uppmanade Ryssland att utse en parlamentarisk delegation och betala sin medlemsavgift. Målet för Europarådets verksamhet bör vara att rationalisera och koncentrera verksamheten, bland annat genom att satsa på att följa genomförandet av konventionerna och på åtgärder för att bekämpa fenomen som hotar de mänskliga rättigheterna, såsom extremism, främlingsfientlighet, hatretorik och alla former av diskriminering. Den parlamentariska församlingens, ministerkommitténs, Europadomstolens och generalsekreterarens granskningsmekanismer bör stärkas med respekt för varje institutions oberoende. Dessutom bör den parlamentariska församlingen och Venedigkommissionen satsa på att utveckla valobservationen. När det gäller samarbetet mellan den parlamentariska församlingen och ministerkommittén uppmanar rekommendationen institutionerna till starkare dialog och bättre synergier samt att överväga ett förslag till en gemensam åtgärdsmechanism för att behandla fall där en medlemsstat har försummat sina medlemsåtaganden eller handlat på ett sätt som strider mot organisationens grundläggande värderingar.

Europarådets ministerkommitté antog den 17 maj 2019 en förklaring i Helsingfors och godkände det politiska beslutet *Decision on a shared responsibility for democratic security in Europe*. Ministerkommitténs beslut fattades med rösterna 39—6. Förutom de baltiska länderna motsatte sig Ukraina, Georgien och Armenien beslutet. Ryssland röstade blankt.

Den tredje fasen var rapporten *Förstärkning av den parlamentariska församlingens beslutsprocesser om fullmakter och röstning* (dok. 14900) från juni 2019 och resolution 2287 (2019) som antogs på basis av den. Resolutionen antogs på morgonnatten den 25 juni 2019 som ett resultat av en exceptionellt lång och intensiv debatt och omröstning (118–62–10). I och med detta tolkades stadgarna för församlingen så att fullmakterna för delegationer, däribland den ryska, skulle kunna godkännas även vid andra tillfällen än vid sessionen i januari. Debatten pågick i sju timmar, och under den behandlades fler än 220 ändringsförslag. I resolutionen påminns det om alla medlemsländers skyldighet att lämna in fullmakter för sina delegationer. Den parlamentariska församlingen har fortfarande rätt att begränsa medlemmarnas rätt att delta i situationer där ett land har brutit mot sina medlemsåtaganden eller handlat i strid med stadgan. Den godkända stadgeändringen (Rule 10.1 c) gör det dock inte möjligt att begränsa medlemmarnas rösträtt och yttranderätt. I procedurutskottets rapport understöddes förslaget om en samarbetsmodell för den parlamentariska församlingen och ministerkommittén (eng. joint procedure of reaction) i situationer där en medlemsstat har brutit mot sina medlemsåtaganden eller handlat i strid med stadgan. I beslutet hänvisades till alla medlemsstaters jämlika rätt att delta i verksamheten vid alla organ inom Europarådet.

Godkännandet av den ryska delegationens fullmakter stod på församlingens dagordning morgonen därpå. Förslaget bestreds och ärendet skickades i enlighet med reglerna till granskningsutskottet och utskottet för procedurfrågor för behandling. Företrädare för den ryska delegationen (bland annat Tolstoj, Slutskij Rodnina, Kalasjnikov, Lebedeva) deltog i slutdebatten men de kunde inte delta i omröstningen. Fullmakterna för den ryska delegationen godkändes i enlighet med förslaget i *en rapport* (dok. 14922) med rösterna 116–62–15. I beslutet hänvisas det också till församlingens tidigare ställningstaganden, där ockupationen av Krim fördöms. Där uppmanas Ryssland att frige ukrainska sjömän, samarbeta vid utredningen av MH17-flygolyckan och stoppa kränkningarna av de mänskliga rättigheterna mot LGBTI-minoriteten, särskilt i Tjetjenien. Den parlamentariska församlingen gav granskningsutskottet i uppdrag att inför sessionen i januari 2020 utarbeta en rapport om Rysslands medlemsåtaganden och den förutsätter att Ryssland ska vara samarbetsvilligt.

Vid samma session bestreds Leonid Slutskijs kandidatur att företräda Ryssland i byrån. Det anordnades en sluten omröstning om hans kandidatur på Ukrainas förslag. Eftersom kandidat Slutskij inte lyckades få den majoritet som krävdes varken i den första eller den andra omröstningen, fick Ryssland ingen representant i presidiet och en ny kandidat måste läggas fram i januari 2020.

Efter att Rysslands parlamentariska delegation återvänt till den parlamentariska församlingen betalade Ryssland största delen av sina obetalda medlemsavgifter och deltog också i valet av Europarådets nya generalsekreterare den 26 juni 2019.

I maj 2019 fortsatte det nya franska ordförandeskapet för Europarådets ministerkommitté beredningen och utarbetade för sin del en preliminär proposition om det ovannämnda förfarandets struktur. Ministerkommitténs preliminära beslut har inte antagits formellt, eftersom kommittén vill att dess eget beslut ska återspegla förslaget från den parlamentariska församlingens politiska utskott. Förslaget till en ny samarbetsmekanism mellan ministerkommittén och den parlamentariska församlingen baserar sig på den parlamentariska församlingens rekommendation 2153 (2019), som godkändes i april. I rekommendationen uppmanas ministerkommittén att utreda utarbetandet av ett gemensamt förfarande för att man i framtiden ska kunna undvika situationer där sanktioner mot en medlemsstat inte stöds av alla viktiga organ.

Ordförandena för de politiska grupperingarna i den parlamentariska församlingen och ordförandena för de nationella delegationerna diskuterade ovannämnda förslag i Strasbourg den 28 november 2019. För mötet i november sändes en enkät till delegationerna i början av hösten. 14 länder och granskningsutskottets ordförande Sir Roger Gale (Storbritannien, EC) lämnade kommentarer till enkäten. Finlands delegation ställde sig bakom det aktuella förslaget och svarade därför inte på enkäten. Ärendet överfördes hämstå till politiska utskottet, som vid sitt möte den 9 december 2019 godkände förslaget nästan oförändrat. Politiska utskottets förslag finns på dagordningen för sessionen i januari 2020.

Det förutspås ändå att den spända situationen i den parlamentariska församlingen fortsätter. Ukrainas och vissa andra länders missnöje med Rysslands återkomst syntes genast på hösten. Ukrainas nya parlament, som valdes i juli 2019, utnämnde en ny delegation, men parlamentet beslutade att inte sända den nya delegationens fullmakter till sessionen i oktober som en protest mot den parlamentariska församlingens beslut i juni att genom undantagsförfaranden godkänna den ryska delegationens fullmakter mitt under sessionsperioden. Eftersom fullmakterna inte hade godkänts kunde de ukrainska parlamentarikerna inte delta i den parlamentariska församlingens arbete.

I september hade en ny inofficiell grupp, Baltic Plus, inrättats i Lettland. Gruppen består förutom av de baltiska länderna även av Ukraina och Georgien. Gruppen sammanträdde den 5 november 2019 i Kiev. Ingen av medlemmarna i Finlands delegation deltog i gruppens möten.

4 De mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprincipen

4.1 Mekanismer som stöder demokratin och rättsstaten

Europarådet har utvecklat ett antal verktyg och mekanismer för att stödja tillgodoseendet, genomförandet och uppföljningen av de mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen och demokratiska förvaltningsmetoder. Granskningsutskottet har hand om den parlamentariska församlingens landsspecifika uppföljning av medlemsstatlagarna. Dessutom följer församlingen upp och tar ställning till de mekanismer för stöd till demokratin som inrättats inom ramen för det mellanstatliga samarbetet och till motsvarande institutioner/mekanismer utanför Europarådet. I fråga om den senare kategorin behandlades under året justitieombudsmannainstitutionen och inrättandet av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter.

Ombudsmannainstitutionen har sitt ursprung i Sverige, där befattningen som riksdagens justitieombudsman inrättades år 1809. Justitieombudsmannen ålades att övervaka att domstolarna och myndigheterna handlar i enlighet med lag. Institutionen har till uppgift att trygga medborgarnas rättigheter genom att övervaka att domstolarna och myndigheterna handlar lagenligt, genom att främja en enhetlig tillämpning av lagarna och genom att lyfta fram oklarheter i lagstiftningen bland annat genom att utföra inspektioner och pröva klagomål. Ombudsmannainstitutionen finns i 140 länder. Venedigkommissionen godkände 2019 Venedigprinciperna för att skydda och främja ombudsmannainstitutionen. I rapporten *Ombudsmannainstitutionen i Europa – behov av gemensamma standarder* (dok. 14953), granskas institutionens grundläggande uppgifter och utveckling, också i förhållande till de nationella människorättscentren, vars verksamhet regleras av Parisprinciperna från 1993. I rapporten konstateras det att i och med att hoten mot ombudsmannainstitutionen ökar (bland annat i form av politiska utnämningar, försvagat/inskränkt mandat, sämre tillgång till information) behövs det gemensamma europeiska standarder och finns det skäl att främja iakttagandet av Venedigprinciperna.

I resolution 2301 (2019) uppmanar den parlamentariska församlingen medlemsländerna att utveckla ombudsmannainstitutionen i enlighet med de ovannämnda Venedig- och Parisprinciperna. Målet är att trygga institutionernas integritet och tillräckliga resurser samt möjligheterna att samarbeta internationellt. Församlingen uppmanar de medlemsländer där det ännu inte finns någon ombudsmannainstitution att inrätta en sådan. I rekommendation 2163 (2019) uppmanar den parlamentariska församlingen ministerkommittén att utarbeta en uppföljningsmekanism för ombudsmannainstitutionen. I rekommendationen påminns medlemsländerna om ovannämnda principer och om att det är viktigt att samarbeta med FN och EU i frågan.

År 2016 utarbetade Europaparlamentet (EP) ett förslag till EU-kommissionen om inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter. I november 2018 upprepade Europaparlamentet sitt förslag till kommissionen om en pilotrapport om de tre grundläggande värderingarna och inledandet av en interparlamentarisk debatt. Rapporten *Inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter* (dok. 14850) tar upp uppföljnings- och rapporteringsmekanismer hos såväl Europarådet som Europaparlamentet, Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) och kommissionen, och söker synergier mellan dessa. Syftet är att finna metoder för att på ett konsekvent sätt utnyttja och lyfta fram uppföljningsprocesserna och resultaten av EU:s mekanismer för demokrati och mänskliga rättigheter i samarbete mellan Europarådet och EU.

I resolution 2273 (2019) lovordas EU:s tättare samarbete med Europarådet. Där konstateras att samarbetet grundar sig på gemensamma värderingar och principer, behovet av att skydda den pluralistiska demokratin och rättsstaten samt respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. EU uppmanas att fortsätta förberedelserna inför anslutningen till Europeiska konventionen om skydd för de

mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Församlingen hänvisar till en gemensam överenskommelse mellan Europarådet och EU från 2017 om strategiskt partnerskap för att stärka demokratin, rättsstatligheten och de grundläggande rättigheterna samt till den gemensamma synen på de mänskliga rättigheternas odelbarhet och organisationernas åtgärder som kompletterar varandra. För att undvika överlappningar samt motstridiga tolkningar mellan Europarådets och EU:s granskningsmekanismer bör EU ta större hänsyn till Europarådets mekanismer för mänskliga rättigheter och använda sig av dem. Ministerkommittén uppmanas i rekommendation 2151 (2019) att tillsätta en arbetsgrupp för att följa hur samarbetet mellan Europarådet och EU framskrider samt att beakta bestämmelserna om skyddsnivå i artikel 53 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Sedan Europarådet grundades 1949 har organisationen strävat efter att försvara vår kontinents grundläggande värderingar, det vill säga mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen, genom att förbereda och godkänna över 200 internationella fördrag och övervaka att de följs. Gemensamma europeiska rättsliga normer skapas med hjälp av såväl konventioner som rekommendationer och anvisningar.

Europarådets ramkonvention om skydd av nationella minoriteter, som trädde i kraft 1998, är det första rättsligt bindande multilaterala dokumentet om allmänt skydd av nationella minoriteter. Den har ratificerats av 39 av Europarådets sammanlagt 47 medlemsländer. De övriga medlemsländerna har undertecknat men inte ratificerat den. I rapporten *Respekt för rättigheterna för personer som hör till nationella minoriteter* (dok. 14779) undersöks situationen i de åtta länder som inte har ratificerat ramkonventionen. Luxemburg, Andorra och Monaco uppgav i sina svar att deras egna medborgare utgör en minoritet i dessa länder; Frankrike har konstitutionella hinder; Grekland och Turkiet har hänvisat till de garantier som finns i deras konstitutioner. Island och Belgien svarade inte på enkäten. Det finns utmaningar också i de länder som ratificerat ramkonventionen och alla problem blir inte lösta genom att ett land tillträder ramkonventionen eftersom den är förknippad med tolkningsproblem, till exempel definitionen av nationell minoritet. För att lösa situationen krävs politisk vilja och ett multilateralt förhållningssätt som baserar sig på de mänskliga rättigheterna.

Församlingen konstaterar att ramkonventionen ger de nationella minoriteterna ett heltäckande skydd, men att uppföljningen av genomförandet av konventionen bör stärkas. Församlingen uttrycker i resolution 2262 (2019) sin åsikt att reservationerna mot ramkonventionen bör återkallas och att ramkonventionen bör genomföras i sin helhet. Medlemsländerna bör också trygga verksamheten i frivilligorganisationer som stöder nationella minoriteter. Därtill bör alla medlemsländer ansluta sig till Europakonventionens tilläggsprotokoll 12 som berör förbudet mot alla former av diskriminering, det vill säga diskriminering på någon grund såsom kön, ras, hudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

Venedigkommissionens regelverk för god praxis vid folkomröstningar antogs 2007. De folkomröstningar som ordnats i medlemsländerna under de senaste åren har gett anledning att överväga en uppdatering av reglerna för dem. I rapporten *Uppdatering av anvisningarna om folkomröstningar i Europarådets medlemsländer* (dok. 14791) konstateras att folkomröstningar är en del av den demokratiska processen och att de bör användas sällan och med eftertanke. Dessutom ska väljarna förstå vad de röstar om och alla ska ha lika rösträtt. I ljuset av de frågor som väckts i samband med folkomröstningar under de senaste åren stöder församlingen Venedigkommissionens arbete med att uppdatera reglementet för folkomröstningar. De allmänna principerna för dessa bör enligt resolution 2251 (2019) vara att folkomröstningar inte får användas för att upphäva parlamentariska beslut. Ämnet för omröstningen måste vara tillräckligt tydligt och gälla en fråga som oroar medborgarna. Man måste ta hänsyn till internets och de sociala mediernas roll och samtidigt se till att väljarna har tillgång till högklassig information. Iakttagandet av regelverket bör stärkas i medlemsländerna och god praxis bör delas mellan medlemsländerna. Den parlamentariska församlingen stöder förslaget om ett oberoende organ som övervakar folkomröstningar.

Ministerkommittén utser medlemmarna i kommittén mot tortyr, men församlingen och de nationella delegationerna har en viktig roll i processen för val av medlemskandidater. Kommittén mot tortyr (CPT) har till uppgift att övervaka och försvara rättigheterna för frihetsberövade personer. Kommittén har rätt att besöka alla platser där personer berövats sin frihet av en myndighet.

I rapporten *Uppföljning av rekommendationerna från kommittén mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning* (dok. 14788) har församlingen granskat och tagit ställning till uppföljningen av CPT:s rekommendationer och parlamentets roll i detta sammanhang. Det konstateras att CPT:s och många andras rapporter visar att tortyr och omänsklig behandling fortfarande förekommer i många av Europarådets medlemsländer. I rapporten undersöks olika sätt att stärka uppföljningen av CPT:s rekommendationer, såsom uppföljning av CPT:s offentliga yttranden, ett årligt samråd om CPT:s årsrapport i församlingen samt rapportering om bekämpning av tortyr i Europa. Även om CPT:s rekommendationer inte är bindande, är medlemsstaterna skyldiga att vidta beslutsamma åtgärder för att lösa problemen. Metoderna för att ingripa i försummelse av rekommendationerna är dock begränsade. I resolution 2264 (2019) konstateras att församlingen bör stärka sin roll när det gäller att stödja och främja CPT:s uppgift, bland annat genom att öka samarbetet mellan kommittén och juridiska utskottet och genom att ordna gemensamma tematiska diskussioner. Medlemsländerna och i synnerhet de nationella parlamenten kunde snabbt reagera på CPT:s rekommendationer och främja lagstiftning som stöder dess arbete. Turkiet uppmanas att offentliggöra sin rapport för 2018. I rekommendation 2146 (2019) får ministerkommittén en uppmaning att stärka mekanismerna för bekämpning av tortyr samt att genast ta upp CPT:s kritiska rapporter till diskussion.

CPT:s verksamhet lyfts också fram i rapporten *Respekt för mänskliga rättigheter vid förflyttning av fångar* (dok. 14828) där medlemsstaterna erinras om skyldigheten att skydda och respektera anhållna personers mänskliga rättigheter. I rapporten granskas situationen i medlemsländerna och hänvisas bland annat till landrapporterna från kommittén mot tortyr. Det förekommer stora brister i behandlingen av fångar, och Europadomstolen har fördömt flera länder för omänsklig behandling av fångar i samband med förflyttningar. Problem förekommer i samband med transporter (t.ex. för små fordon, överbelastade fordonshytter, inga bilbälten, resornas längd och antal osv.), men också i fråga om våld och bruk av fängsel. I rapporten påminns också om fångarnas rätt att få veta om förflyttningen och dess orsak på förhand. I resolution 2266 (2019) uppmanas medlemsländerna att säkerställa att omständigheterna vid förflyttning av fångar är förenliga med internationella standarder. Fångarnas integritet ska skyddas och det ska säkerställas att bruket av maktmedel och fängsel står i proportion till den nytta som uppnås. Fängelsepersonalen bör ges bättre utbildning i de mänskliga rättigheterna, förflyttningsåtgärderna bör övervakas och de internationella avtalen ratificeras. Ministerkommittén bör främja ärendet konkret till exempel i arbetet med att revidera de europeiska fängselsreglerna i enlighet med den parlamentariska församlingens rekommendation 2147 (2019).

4.2 Nya utmaningar för de mänskliga rättigheterna

År 2020 fyller Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna 70 år. Dess innehåll är fortfarande viktigt och aktuellt och gäller många situationer, men dess tillämplighet gäller i första hand förhållandet mellan individen och staten. I dagens värld har företagen en allt större roll som serviceproducenter, även i fråga om offentliga tjänster. I fråga om de mänskliga rättigheterna har det lyfts fram nya utmaningar som kräver åtgärder. Under berättelseåret har man granskat de mänskliga rättigheternas förenlighet med internet, affärsverksamhet, avskaffande av medborgarskap, bekämpning av terrorism samt Sharialagen.

I rapporten *Mänskliga rättigheter och business - uppföljning av ministerkommitténs rekommendation CM/Reck2016/3* (dok. 15004) konstateras att företagsvärlden kan främja de mänskliga rättigheterna, men också kränka dem. De mänskliga rättigheterna är rättigheter mellan individen och staten och gäller inte direkt mellan privata aktörer. Staterna har dock en skyldighet att skydda sina medborgare mot kränkningar

av de mänskliga rättigheterna av tredje part. Privatiseringen av tjänster tar företagen till statlig domän, vilket försvårar övervakningen av rättigheterna. Därför utarbetade FN år 2011 vägledande principer om saken (eng. UN Guiding Principles on Business and Human Rights), men staterna har varit sena att genomföra anvisningarna för företag. Ministerkommittén utarbetade utifrån FN:s vägledande principer en egen rekommendation där medlemsländerna uppmanas att följa FN:s vägledande principer, dela med sig av god praxis och utarbeta en nationell handlingsplan för att stärka företagsansvaret. Bara 18 medlemsländer i Europarådet, däribland Finland, har en gällande nationell handlingsplan. Ämnet står högt på agendan för Finlands politik för de mänskliga rättigheterna, och frågan kommer också att behandlas i redogörelsen om de mänskliga rättigheterna. I resolution 2311 (2019) uppmanas medlemsländerna att genomföra FN:s och ministerkommitténs rekommendationer i frågan och att utarbeta egna nationella handlingsplaner för att främja detta. Dessutom bör man satsa på lagstiftningsreformer och stärka övervakningen. Företagsverksamhet som kränker de mänskliga rättigheterna bör förbjudas och FN:s avtalsförhandlingar i frågan stödjas. I rekommendation 2166 (2019) uppmanar församlingen ministerkommittén att snabbt utvärdera genomförandet av rekommendationen och att ta i bruk de verktyg som är avsedda för ändamålet. Rekommendationen bör vidareutvecklas så att den gäller personer i utsatt ställning.

I FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna konstateras att alla ska ha rätt till medborgarskap. I människorättsystemet betraktas medborgarskapet som "en rätt att få åtnjuta rättigheter". Av rädsla för terrorism har många länder ändrat sin lagstiftning för att göra det möjligt att avskaffa medborgarskap. I rapporten *Avskaffande av medborgarskap som ett sätt att bekämpa terrorism: mänskliga rättigheter som utgångspunkt* (dok. 14790) betonas att det är varje stats sak att bestämma vilka regler som gäller för medborgarskap, men att de mänskliga rättigheterna måste beaktas. I rapporten undersöks staternas, inklusive Finlands, praxis för att frånta medborgarskap. I resolution 2263 (2019) påpekas att medlemsländerna bör undvika att försätta individen i ett statslöst tillstånd. För att förhindra godtyckligt berövande av medborgarskap ska det säkerställas att åtgärden är nödvändig, rimlig och i rätt proportion till den nytta som fås. Beslutet bör vara lagenligt och föregås av en rättvis rättegång inklusive besvärsmöjligheter. Om det tillåts att en person frivilligt avstår från sitt medborgarskap, ska personen ges detaljerade uppgifter om vad det innebär i praktiken. Minderåriga bör inte berövas sitt medborgarskap. I rekommendation 2145 (2019) uppmanas ministerkommittén att undersöka medlemsländernas lagstiftning i frågan och utarbeta anvisningar och kriterier för sådana metoder för bekämpning av terrorism som inte innebär avskaffande av medborgarskap.

I kampen mot terrorism har offren fått mindre uppmärksamhet, även om de kan betraktas som förmedlare av terroristernas budskap. I rapporten *Skydd och stöd till offer för terrorism* (dok. 14957) påpekas att terrorattackerna mot Europa förutom rädsla också har lett till omfattande rörelser som stöder fred och de grundläggande värderingarna. Det hjälper dock inte i sig offren, som på grund av olika slags upplevelser kan behöva många slags stöd. Exempelen i rapporten från Spanien, Storbritannien, Frankrike och Tyskland visar att de stödformer som staten erbjuder inte räcker till. I resolution 2303 (2019) uppmanas medlemsländerna att följa Europarådets konvention mot terrorism och genomföra dess artikel 13 om offer. Det behövs en definition som tar fasta på att offren för terrorattacker är speciella eftersom de har fått lida på grund av attacker mot staten eller systemet. Staterna bör därför erbjuda offren tillbörliga stödmekanismer. Offren ska erbjudas brådskande och långvarig medicinsk och psykologisk hjälp och man ska se till att de får allt tillgängligt stöd och skydd. Det kräver samarbete både på gräsrotsnivå och på internationell nivå. I rekommendation 2164 (2019) får ministerkommittén en uppmaning att stärka sitt arbete för att stödja offren och att tillsammans med EU överväga att utarbeta en eventuell stadga om detta.

Enligt Tunisagendan avses med internetförvaltning de principer, regler, beslutsprocesser och program som regeringar, privata aktörer och det civila samhället kommit överens om i fråga om utveckling och bruk av internet. Internets struktur och form formar hela samhället och dess riktning. Då är det viktigt att beakta även de mänskliga rättigheterna (rätten till tillgång till internet, yttrandefriheten, tankefriheten, rätten till privatliv osv.). I resolution 2256 (2019) som baserar sig på rapporten *Förvaltning av internet och mänskliga*

rättigheter (dok. 14789) påminns det om att beslutsfattandet om internet bör utgå från människor och användare. Barnen behöver särskilt skydd. Europarådets konvention om cyberbrottslighet bör utnyttjas bättre. Medlemsländerna bör förbättra beslutsfattandet om och regleringen av internet genom att delta i FN:s högnivåpanel. Enligt rekommendation 2144 (2019) bör ministerkommittén övervaka genomförandet av sina rekommendationer i medlemsländerna och undersöka samarbetets effekter för att förhindra cyberattacker.

Med Sharialag avses Islams heliga lag, det vill säga en allomfattande samling religiösa regler, Allahs vilja, som styr alla muslimer i alla livsområden. I rapporten *Sharia, Kairodeklarationen och Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna* (dok. 14787) påpekas att Sharialagen emellertid innehåller punkter som gäller jämställdhet, privatliv och straff som inte överensstämmer med människorättskonventionen. Europadomstolen har konstaterat att Sharialagen strider mot människorättskonventionen, men det betyder inte att islam skulle göra det. De länder som hör till Islamiska samarbetsorganisationen (OIC) undertecknade 1990 Kairodeklarationen om de mänskliga rättigheterna inom islam, som innehåller punkter som begränsar de mänskliga rättigheterna. Deklarationen är inte juridiskt bindande, men den är symboliskt viktig. Av medlemsländerna i Europarådet har Albanien, Azerbajdzjan och Turkiet undertecknat deklarationen, liksom alla demokratipartnerskapsländer. I resolution 2253 (2019) betonas att dessa länder bör lämna Kairodeklarationen eller åtminstone förklara att de bindande normerna i konventionen om mänskliga rättigheter är överordnade andra normer. Dessa länder och demokratipartnerländerna bör främja uppdateringen av Kairodeklarationen. Dessa länder ska senast i juni 2020 meddela församlingen om vilka åtgärder de har vidtagit i enlighet med resolutionen.

I rapporten *Reformen inom Interpol och utlämningsförfarandet: skapa förtroende genom att utrota missbruk* (dok. 14997) granskar man hur de mänskliga rättigheterna respekteras i samband med beslut om utlämning (av fångar). Europarådets normer är tydliga: en person får inte utlämnas till ett land där han eller hon utsätts för dödshot eller hot om tortyr eller annat omänskligt straff eller där han eller hon häktas för resten av livet utan möjlighet till villkorlig frihet eller där en rättvis rättegång inte kan garanteras. Interpol har gjort många förbättringar i sin verksamhet på grundval av rekommendationerna från Europarådet, och även i verkställandet av den europeiska arresteringsordern (eng. European Arrest Warrant) beaktas de mänskliga rättigheterna numera allt bättre. Vissa medlemsländers försök att missbruka utlämningssystemet för att inskränka de grundläggande fri- och rättigheterna försvagar förtroendet mellan parterna, vilket försvårar kampen mot strafflöshet. I resolution 2315 (2109) välkomnar församlingen att de mänskliga rättigheterna numera beaktas i Interpols verksamhet och beslutsfattande. Många saker är dock fortfarande inte implementerade, såsom åtgärder för att öka öppenheten eller ingripa i situationer där staterna missbrukar Interpols mekanismer. När det gäller utlämning av fångar uppmanas medlemsländerna att agera snabbt och samarbetsinriktat, att dela all tillgänglig information, att vägra utlämning till platser där fångarnas mänskliga rättigheter inte respekteras och att kontrollera vilka motiv det land som begär utlämning har och hur det agerar. Interpol bör utveckla sin verksamhet och sina besvär förfaranden ytterligare samt öka öppenheten och inrätta en kompensationsfond för personer som har blivit offer för missbruk av systemet. Medlemsländerna bör öka samarbetet med Interpol och garantera tillräckliga resurser för det.

4.3 Skydd för visselblåsare och bekämpning av desinformation

I den digitala eran har informationsflödet och att det är lätt att sprida information fört med sig nya problem som hotar demokratin och rättsstaten. Det har blivit svårare att skilja desinformation och lögn från rätt information, vilket redan har påverkat valen och det politiska beslutsfattandet. Situationen gagnar ofta dem som inte har goda avsikter. Visselblåsarnas och journalisternas roll accentueras när det gäller att avslöja oriktigheter och stoppa felaktig information. Den parlamentariska församlingen efterlyser kraftfullare åtgärder för att rätta till situationen.

I rapporten av Petri Honkonen (cent), som är ersättare i delegationen, om *De offentliga mediernas roll i samband med desinformation och propaganda* (dok. 14780) konstateras det att falska nyheter, desinformation och hatretorik dagligen är närvarande i den nya mediemiljön där var och en kan producera texter som klassificeras som nyheter. I en sådan verklighet framhävs de offentliga mediernas roll som förmedlare av högklassig och faktagranskad information, och den rollen bör stödjas. Samtidigt står de offentliga medierna inför många utmaningar. Regeringarna har försvårat finansieringen, och konkurrensen med de nya medierna har gjort att det krävs snabbhet och webb- och underhållningsinnehåll. Rapporten tar upp exempel från olika medlemsländers rundradiotjänster på hur de offentliga medierna kan delta i kampen mot desinformation och propaganda genom nya och innovativa program och genom att utveckla sin egen verksamhet. I resolution 2255 (2019) betonas att kampen mot desinformation och propaganda kräver redaktionell integritet och högklassig journalistik som fokuserar på samhällsviktiga frågor. För att uppnå detta bör medlemsländerna garantera finansieringen till de offentliga medierna och säkerställa att de kan bedriva en oberoende verksamhet. Benämningen falska nyheter bör undvikas, eftersom den har missbrukats för politiska syften. Fenomenet bör dock undersökas för att vi ska förstå dess konsekvenser för samhället. Aktörerna i de offentliga medierna bör respektera journalistiska anvisningar, främja kampen mot desinformation och sträva efter att utveckla innehållet för att locka ny publik. Internetaktörerna bör satsa på faktagranskning och europeiska rundradiounionen bör vara en aktiv aktör i samband med detta.

I rapporten *Fria media som förutsättning för demokratiska val* (dok. 14669) erinras om att fria val är grundpelaren i ett demokratiskt samhälle. Numera förmedlas en stor del av informationen om val via medierna. Därför ska informationen vara korrekt, tillförlitlig och öppen. Medlemsländerna har ett ansvar för att bevaka yttrandefriheten och att bekämpa hatretorik och desinformation. En utmaning för medieregleringen i fråga om valnyheterna är att man å ena sidan bör garantera mediernas redaktionella integritet och å andra sidan säkerställa att alla får sin röst hörd. Därför har det utarbetats regler och anvisningar för medierna för att säkerställa en jämlik rapportering. I resolution 2254 (2019) påpekar församlingen att regleringen gällande sociala medier bör utvecklas i takt med att dess betydelse ökar, så att reglerna blir desamma för alla medier. För att bekämpa falska nyheter, desinformation och troll ska medlemsländerna garantera att rätten att få information tillgodoses via fria medier. Dessutom bör valförrättningen skyddas mot manipulation och propaganda. Som lösningar föreslås nya finansieringsmodeller för kvalitetsmedierna, satsningar på faktagranskning, stärkande av de offentliga mediernas mandat, reglering av webbinnehållet, öppenhet i fråga om medieägandet, övervakning av medierna och bättre mediekompetens.

I rapporten *Medieutbildning i den nya mediemiljön* (dok. 15002) konstateras att mediemiljön har förändrats radikalt under det senaste årtiondet. I informationsflödet blandas genuina nyheter, fakta, halvsanningar, åsikter, falska nyheter och hatretorik i en salig röra. Barn och unga har sällan tillräcklig beredskap att förhålla sig kritiska till information. Enligt resolution 2314 (2019) behövs det aktiva satsningar från medlemsländerna på att stärka mediefostran och mediekompetensen. Det behövs riktlinjer som ska utvärderas årligen och utvecklas i ett nätverk för ändamålet. Samtidigt bör man satsa på samarbete och utbildning samt stärka medieövervakningen. Alla åtgärder bör följa ministerkommitténs relevanta rekommendationer och EU:s direktiv om audiovisuella medietjänster. Dessutom uppmanar församlingen aktörerna inom de offentliga medierna, europeiska rundradiounionen EBU, journalister och internetaktörer att utveckla mediefostran.

Sociala medier påverkar vårt sätt att kommunicera, få information samt bilda och framföra våra åsikter. I rapporten *Sociala medier – sociala länkar eller hot mot de mänskliga rättigheterna?* (dok. 14844) konstateras att de sociala medierna har fört med sig mycket gott, men också haft en negativ inverkan på våra rättigheter och demokratins funktion. Exempel på de negativa konsekvenserna är cyberhot, hatretorik, nätmobbning och desinformation. I rapporten granskas vilka konsekvenser sociala medier har för yttrandefriheten, rätten att få information och rätten till privatliv. Enligt resolution 2281 (2019) är affärsidéer som bygger på insamling av omfattande information om användare inte förenliga med de mänskliga rättigheterna. Därför efterlyser församlingen ansvarstagande av alla aktörer och uppmanar medlemsländerna

att satsa på lagstiftning, utbildning och sanktioner. Plattformarna för sociala medier bör förtydliga sina regler om tillåtet innehåll, bekämpa falskt innehåll och falska konton, respektera dataskyddet samt iaktta principerna i konventionen om skydd för enskilda vid automatisk hantering av personuppgifter (CETS 108). Användarna bör ha bättre möjligheter att kontrollera sina data. Informationen på webben bör vara balanserad och beakta alla sidor på ett mångsidigt sätt.

I en demokrati måste man se till att människorna har möjlighet att påtala allvarliga missförhållanden i samhället utan att de eller deras familjer utsätts för förföljelse. När visselblåsarna försöker avslöja oförrätter och olyckor som drabbar deras medmänniskor blir de själv utsatta. Församlingen har redan 2010 föreslagit en konvention om skydd för visselblåsare. Ministerkommittén godkände 2015 rekommendation CM/Rec (2014)7, där det föreslås en normativ och juridisk ram för att skydda visselblåsare. I april 2019 antog Europaparlamentet nya regler för att garantera gemensamma standarder för skydd av medborgare som avslöjar missbruk av EU-lagstiftningen och för att skydda rättigheterna för dem som avslöjar missbruk. I rapporten *Bättre skydd för visselblåsare i Europa* (dok. 14958) granskas Europaparlamentets förslag till direktiv i fråga om bland annat det materiella och personrelaterade tillämpningsområdet för reglerna, de egenskaper som krävs i samband med rapporteringen, uppgifternas konfidentiella karaktär och anonymitetsskydd, juridisk rådgivning, psykiskt stöd, anmälningsförfaranden och deras förenlighet med Europadomstolens rättspraxis.

I resolution 2300 (2019) betonar församlingen att genomförandet av de nya reglerna förutsätter nationell lagstiftning som stöder de fria mediernas verksamhetsförutsättningar och tillgång till offentliga handlingar. Europaparlamentets regler kunde utvecklas bland annat genom att inrätta oberoende nationella myndigheter som hjälper visselblåsare, övervakar att fallen behandlas lagenligt och säkerställer att visselblåsarnas rättsskydd tillgodoses. Europarådets och EU-medlemmar bör genomföra reglerna inom utsatt tid och de medlemsländer som inte är medlemmar i EU bör införliva motsvarande bestämmelser i sin nationella lagstiftning. Församlingen bör utse en särskild rapportör för visselblåsare. I rekommendation 2162 (2019) uppmanas ministerkommittén att utarbeta en juridiskt bindande konvention om skydd för visselblåsare.

Rapporten *Penningtvättshärvan: internationell bekämpning av brottslighet, korruption och penningtvätt* (dok. 14847) tar avstamp i avslöjanden av journalistorganisationen OCCRP från 2014. I den omfattande penningtvättshärvan flyttades över 20 miljarder euro tvättade pengar från Ryssland till EU. Flera miljoner euro som härrör från kriminell verksamhet flyttades även till Finland via Lettland och Moldavien. Danske Bank var inblandad i härvan. I rapporten fördjupar man sig särskilt i penningtvätten i Azerbajdzjan som också har legat bakom korruptionsfall som berör den parlamentariska församlingen. Visselblåsarnas roll i avslöjandena har varit betydande. I resolution 2279 (2019) ger församlingen separata rekommendationer till Ryssland, Moldavien, Azerbajdzjan, Danmark, Storbritannien, Sverige och de baltiska länderna, och konstaterar att det finns allvarliga brister i bekämpningen av penningtvätt i synnerhet i fråga om ansvarsfördelningen i en situation där nationella tillsynsorgan ska övervaka övernationella bankkoncerner. För att bekämpa korruption inom förvaltningen bör alla medlemsländer grundligt undersöka de fall som upptäckts och se till att tillsynsmyndigheternas verksamhet grundar sig på internationella standarder och att de har tillräckliga resurser. Rekommendationerna från Europarådets organ för bekämpning av penningtvätt, Moneyval och bekämpning av korruption, Greco bör implementeras. EU bör se till att dess femte direktiv om penningtvätt genomförs i medlemsländerna och att banktillsynen fungerar. Därtill bör skyddet för visselblåsare inom finansbranschen garanteras. I rekommendation 2154 (2019) uppmanas ministerkommittén att prioritera bekämpningen av organiserad brottslighet, säkerställa finansieringen till Moneyval och Greco samt stärka samarbetet med EU, FN och OECD.

Daphne Caruana Galizia var en av Maltas ledande journalister och hon hade avslöjat korruptionsskandaler som berörde flera politiker innan hon blev mördad i oktober 2017. I rapporten *Mordet på Daphne Caruana Galizia och rättsstatsprincipen på Malta och annanstans* (dok. 14906) konstateras att Caruana Galizia hade tagit emot hot före sin död och att flera åtal om ärekränkning hade väckts mot henne. Trots att de som

misstänks för mordet är fängslade, har utredningen av mordet framskridit långsamt. Åtal har ännu inte väckts och enligt landets lagar kommer fångarna snart att frigges mot borgen. I rapporten hänvisas det till misstankar om att statsmakten skulle ha försökt ingripa i utredningen. Därför sändes en begäran om utredning i ärendet till Europarådets plattform för att skydda journalister (eng. Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists). I början av rapporten behandlas den statliga strukturen i Malta och hänvisas till Venedigkommissionens utlåtande om att makten i landet är alltför koncentrerad till premiärministern. Greco har också varit bekymrad över rättsstatsprincipens tillstånd på Malta. Enligt rapporten behövs en oberoende offentlig utredning i ärendet. En medlem av Maltas delegation lämnade en avvikande mening om rapporten med hänvisning till att den överskrider sitt mandat. I resolution 2293 (2019) hänvisas till flera problem som gäller maktfördelningen inom Maltas statsförvaltning och som undergräver rättsstatens funktion och därmed har lett till flera korruptionsskandaler. Det finns problem ända upp till premiärministernivå. Samtidigt har utredningen av mordet på Caruana Galizia som undersökt korruptionen bland politikerna inte slutförts och de personer som är kopplade till skandalerna har inte ställts inför rätta. Malta bör därför omedelbart genomföra Venedigkommissionens och Grecos rekommendationer och förbinda sig till en omstrukturering, ta itu med en kultur av strafflöshet och se till att mordet på Caruana Galizia utreds ordentligt. De misstänkta bör ställas inför rätta.

4.4 Avskaffande av hatretorik och våld

Det finns ingen internationell definition på hatretorik, men det betyder uttryck som sprider fientlighet, uppmuntrar och främjar hat, våld eller diskriminering mot vissa människor. Hatretorik är ett stort hot mot demokratin, rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna, eftersom det kan leda till våld och konflikter som rubbar hela samhällen. Under berättelseåret har församlingen behandlat flera rapporter om hat och våld, där frågan har betraktats ur såväl kvinnors, barns och invandrades som funktionshindrades synvinkel.

Hatretoriken har ökat i Europa då den tekniska utvecklingen har lett till att anhängarna till nationalistiska och främlingsfientliga rörelser lättare kan komma fram med sina budskap. I rapporten *De politiska ledarnas roll och ansvar i att bekämpa hatretorik och intolerans* (dok. 14845) konstateras att politikerna kan vara både föremål för och upphovsmän till hatretorik. Det ligger dock på deras ansvar att agera inom ramen för yttrandefriheten. I resolution 2275 (2019) uppmanar församlingen medlemsländerna att förbinda sig till principerna om de mänskliga rättigheterna, stärka självregleringsmekanismerna och lagstifta om begränsningar och sanktioner. Medlemsländerna bör följa hur situationen utvecklas, implementera rekommendation nr 15 av Europakommissionen mot rasism och intolerans (ECRI) samt kräva att medierna och plattformarna för sociala medier agerar ansvarsfullt. De nationella parlamenten kunde ordna utbildning om detta och stärka regelverken. Temat får ökad synlighet eftersom ECRI firar 25-årsjubileum.

Rasistiska och hatiska förolämpningar och klyschor är tyvärr vanliga också inom idrott. Det gäller såväl publiken, idrottare och domare som tränare. I rapporten *Eliminering av hatretorik och hatiska gärningar inom idrotten* (dok. 14842) påpekas att nästa steg efter muntliga förolämpningar är fysiskt våld. Dessutom behandlas Europarådets normer, avtal och projekt. Under beredningen av rapporten skickades en enkät till medlemsländernas olympiska kommittéer. Enkäten besvarades av bara 5 länder (inklusive Finland). Finlands agerande lyfts fram som ett gott exempel i rapporten. I resolution 2276 (2019) poängteras att idrotten bör användas för att främja goda värderingar såsom fair play och tolerans. Därför bör forskningen om rasism och hatiskt språkbruk ökas och medlemsländernas strategier för att bekämpa hatretorik implementeras också i idrottskretsar. Det behövs mer samarbete med sportklubbarna och satsningar på anmälnings- och straffmekanismer. Idrottsorganisationerna bör ta med jämlikhet och icke-diskriminering i sina program och engagera idrottarna i detta. Idrott handlar inte bara om att tävla utan den bidrar också till gemenskap.

Våld mot kvinnor är världens vanligaste människorättsbrott. Istanbulkonventionen som trädde i kraft 2014 är Europas första juridiskt bindande konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor.

Den ålägger medlemsländerna att förebygga och bekämpa våld, avstå från våld och skydda offren. Konventionen som i Finland trädde i kraft den 1 augusti 2015 gäller också asylsökande, tvångsäktenskap och omskärelse av kvinnor. Konventionen har ratificerats av 34 medlemsländer och undertecknats av 12, inklusive EU. I rapporten *Framgångar och utmaningar i fråga om Istanbulkonventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor* (dok. 14908) granskas det som man på fem år har åstadkommit med konventionen. Den har bidragit till ökad medvetenhet men den har också varit föremål för ökad kritik. Det har påståtts att konventionen är emot traditionella familjevärden och främjar könsneutrala äktenskap. Anklagelserna kan betraktas som en del av det ökade motståndet mot kvinnors rättigheter. I resolution 2289 (2019) uppmanas samtliga medlemsländer att ratificera och genomföra konventionen. Därtill ska man samarbeta med konventionens tillsynsmekanism Grevio och iaktta dess rekommendationer samt aktivt svara och främja innehållet i konventionen. EU bör skyndsamt ansluta sig till konventionen. Parlamenten har en viktig roll i att övervaka implementeringen av konventionen, och denna roll bör förstärkas genom att öka parlamentariskernas medvetenhet och kunnande om konventionen. Också samarbetet mellan institutionerna bör ökas. Församlingen avser öka sin aktivitet för att stödja konventionen.

Gynekologiskt våld och förlossningsvåld handlar om att till exempel beslut om förlossningsställning, episiotomi och kejsarsnitt fattas utan samtycke av kvinnan eller utan att informera om de eventuella konsekvenserna av dem. Det fördes kampanjer om det tabubelagda ämnet år 2019 runt om i Europa. I Finland hette kampanjen #minämyössnyttjäna (ung. #metoosomfödërka). Enligt en rapport om ämnet kan *förlossningsvåld och gynekologiskt våld* (dok. 14965) bekämpas genom att ändra arbetsätten i sjukhus och hälsostationer i enlighet med WHO:s rekommendationer. Det uppstår ofta brådska och oväntade situationer vid förlossningar men kvinnor har rätt att bli hörda och bemötta på ett mänskligt sätt. I resolution 2306 (2019) konstateras att sjukvårdspersonalen bör erbjudas tillräckligt med utbildning och stöd för att de ska bli medvetna om våldet. Medlemsländerna bör förebygga problemet genom att ingripa i diskrimineringen i fråga om tillgången till hälsovårdstjänster, se till att de mänskliga rättigheterna tillgodoses i vårdrelationer, samla in data om förlossningsvåld, främja god praxis, säkerställa tillräcklig finansiering och högklassig lagstiftning samt öka medvetenheten i frågan. Frågan bör diskuteras också i de nationella parlamenten.

Rapporten *Eliminering av våld mot barn: Europarådets insatser för målen för hållbar utveckling* (dok. 14894) är ett led i en serie av resolutioner som stöder målen för hållbar utveckling enligt Agenda 2030 och som antogs av församlingen 2019. Mål 16.2 handlar om att få ett slut på alla former av våld mot barn. Eftersom samtliga länder har förbundit sig till dessa mål vore det viktigt att se till att de prioriteras nationellt. Enligt resolution 2294 (2019) kräver detta tillräckliga resurser, satsningar på social- och hälsovårdstjänster och synnerhet på att hjälpa offren. Dessutom bör man satsa på utbildning och tillgången till och kvaliteten på tjänster, utarbeta ett nationellt handlingsprogram för att bli av med problemet samt implementera Europarådets konventioner om saken (till exempel Lanzarotekonventionen). Parlamenten bör övervaka regeringarnas agerande i frågan. Därtill kunde Europarådet och medlemsländerna stödja en färdplan för icke-våld som utarbetats av Brasilien, Sierra Leone och Schweiz. För att nå målet bör ministerkommittén i enlighet med rekommendation 2159 (2019) hålla bekämpningen av våld mot barn högt på agendan och samarbeta med FN i frågan.

Samma tema tangeras i rapporten *Bekämpning av exploatering av och våld mot invandrarbarn*, (dok. 14905) där det konstateras att särskilt utsatta invandrarbarn lätt blir offer för våld då de är på väg till ett tryggt land men också i mållandet. Det beror ofta på bristfälliga regler och dålig övervakning i mållandet eller på svåra förhållanden i slutna anstalter. Minderåriga som försöker ta sig illegalt till landet är lätta offer för sexuellt våld och människohandel. Dessa barn kan också av rädsla för utvisning gå med på att bli utnyttjade som arbetsslavar eller sexarbetare. Medlemsländerna i Europarådet behöver en gemensam strategi för bekämpning av våld mot invandrarbarn. I resolution 2295 (2019) påpekas att konventionen om barnets rättigheter ålägger medlemsländerna att skydda ensamkommande barn och barn som kommit ifrån sina

föräldrar. Beslutsfattandet bör utgå från barnets bästa. EU:s invandringspolitik bör utvecklas för att möjliggöra laglig och trygg invandring. Reglerna för familjeåterförening bör tolkas i enlighet med barnets bästa och man bör helst inte hålla barn i slutna anstalter. Lagstiftningen bör omfatta separata regler för barn i fråga om asylförfarande. Europarådet och EU kunde överväga att inrätta ett gemensamt register över ensamkommande invandrarbarn. I rekommendation 2160 (2019) uppmanas ministerkommittén att utarbeta anvisningar om vårdnad och procedurer för åldersbestämning och fundera på att utveckla europeiska standarder för ensamkommande invandrarbarn i Europa.

Även tvångsmedel är en form av våld. I rapporten *Avskaffning av tvångsmedel i mentalvårdsarbetet: behovet av att utgå ifrån de mänskliga rättigheterna* (dok. 14895) konstateras att det finns omfattande bevis på att tvångsmedlen har en negativ inverkan på mentalvårdspatienter. Ändå ingår tvångsvård i mentalvårdsarbetet i alla medlemsländer i Europarådet och håller till och med på att öka. Orsaken är ofta rädslan för att patienten ska skada sig själv eller andra. I resolution 2291 (2019) uppmanas medlemsländerna att ordna hälso- och sjukvårdstjänsterna så att patienterna vågar söka vård utan rädsla för förlorad autonomi. Medlemsländerna bör så småningom avstå från tvångsmedel och satsa på alternativa metoder för att utveckla mentalvårdstjänster i enlighet med FN:s funktionsrättskonvention. För detta krävs utveckling av rutiner och verktyg, förebyggande vård, avskaffande av stereotypier och tidig intervention. Utöver vården bör mentalvårdspatienterna också garanteras tillräckligt ekonomiskt och socialt stöd. I rekommendation 2158 (2019) uppmanas ministerkommittén att beakta det nya tankesättet som uppstått i och med funktionsrättskonventionen, uppmana bioetikkommittén att undersöka bra praxis i handikappservice och utarbeta ett andra tilläggsprotokoll till konventionen om biomedicin.

4.5 Jämställdhet och icke-diskriminering

Jämställdhet mellan könen är en förutsättning för genomförandet av de mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen och demokratin. Under hela sin 70-åriga historia har Europarådet främjat jämställdhet och icke-diskriminering. Framsteg har skett på många områden. Men under de senaste åren har det skett en tillbakagång i synnerhet i jämställdhetsfrågor, och församlingen föreslår i sina beslut under berättelseåret åtgärder för att rätta till situationen.

Principen om icke-diskriminering är en väsentlig del av människorättskonventionen. Den sociala stadgan utvidgar principen till att omfatta bl.a. arbetsliv, hälso- och sjukvård, boende och studier. I rapporten *Behov av en ambitiös agenda för jämställdhet i Europarådet* (dok. 14907) beklagar man att kvinnors och flickors rättigheter för närvarande är föremål för motstånd i många länder och att skyddsnivån har sänkts. Jämställdhetsagendan behöver snabbt ett nytt momentum. I resolution 2290 (2019) påminner församlingen medlemsländerna om sina medlemsförpliktelser och uppmanar regeringarna att satsa på att utrota sexism, stereotypier och våld i hemmet, främja kvinnors politiska deltagande, stärka kvinnors ekonomiska möjligheter, se till att lagar genomförs, garantera tillgång till hälso- och sjukvård samt beakta invandrarkvinnor. I enlighet med Europarådets jämställdhetsstrategi 2018–2023 ska ministerkommittén enligt rekommendation 2157 (2019) öka aktiviteter som stöder jämställdheten mellan könen, utse en jämställdhetsrapportör, beakta könsbalansen i utnämningarna, godkänna anvisningar för sexistiskt språkbruk och säkerställa att medlemsländerna ratificerar och följer de relevanta konventionerna.

Kampanjen #metoo har öppnat diskussionen om sexism och sexuella trakasserier i politik och parlament. Detta framgår t.ex. av IPU:s och den parlamentariska församlingens utredning. Den parlamentariska församlingens kampanj #NotInMyParliament har varit synlig under berättelseåret. I rapporten *Främjande av parlament som är fria från sexism och sexuella trakasserier* (dok. 14843) påpekas att våldet drabbar både män och kvinnor, men är oftare relaterat till kön i fråga om kvinnor. Rapporten granskar läget nationellt samt i Europarådet och Europaparlamentet och konstaterar att läget är gynnsamt för förändring. Enligt resolution 2274 (2019) förutsätter en förändring en ökad medvetenhet samt fungerande verktyg och förfaranden för att tackla problemen. Parlamenten måste uppdatera sin uppförandekod för att förbjuda och bestraffa alla former av trakasserier. Dessutom bör man frångå de straffrättsliga immunitetsreglerna för

parlamentariker, inrätta mekanismer för klagomål och tjänster för psykiskt stöd samt utarbeta utredningar i frågan. Också Europarådet bör undersöka sina egna verksamhetsmodeller. Procedurutskottet bör överväga en ändring av stadgarna i enlighet med rekommendationerna i resolutionen. Parlamenten bör föregå med gott exempel och ta itu med sexism och trakasserier i sin egen verksamhet. I rekommendation 2152 (2019) efterlyses också åtgärder av ministerkommittén.

I rapporten *Anonym donation av sperma och oocyter: balansering mellan föräldrars, givares och barns rättigheter* (dok. 14835) avvägs rätten för ett barn som är fött genom assisterad befruktning att få veta sin bakgrund och rätten för en donator av könsceller att förbli anonym. Många länder, även Finland, har slopat anonymiteten. Denna tolkning stöds också av folkrätten. Att slopa anonymiteten stöds t.ex. av rätten att känna till sin egen hälsobakgrund, men också sin egen identitet. I dag kan också lekmän själva utreda sitt genetiska arv. Därför är det bra att slopa anonymitet. I rekommendation 2156 (2019) uppmanas medlemsländerna att avstå från anonymitet hos en donator av könsceller som använts vid assisterad befruktning. Detta får dock inte leda till rättsliga konsekvenser för givaren. t.ex. vårdnadskrav. För att uppgifterna ska kunna spridas i Europarådets medlemsländer bör ett överlåtregister inrättas. Anonymiteten bör inte slopas retroaktivt. Donation av könsceller ska även i fortsättningen basera sig på frivillighet och vilja att hjälpa.

Rätten att arbeta är en grundläggande rättighet, men det förekommer fortfarande mycket diskriminering på arbetsmarknaden. I rapporten *Diskriminering i tillgången till arbete* (dok. 14666) betonas att även diskrimineringsformerna bland arbetskraften har ökat i och med att antalet korttidsarbeten och arbeten av projektnatur har ökat. Situationen skadar såväl individen som samhället och ekonomin. Därför uppmanas medlemsländerna i resolution 2257 (2019) att sträva efter att avskaffa den allmänna diskrimineringen, men också att rikta åtgärder direkt till arbetsgivare och samla information om problemet. Samtidigt bör man säkerställa att arbetslagstiftningen är uppdaterad och satsa på sysselsättning av diskriminerade människor. Dessutom behövs åtgärder för att också arbetsgivarna ska eliminera diskriminerande praxis i sina rekryteringsprocesser. Man bör också ingripa i de diskriminerande algoritmer som ingår i artificiell intelligens som används vid rekryteringar.

Rapporten *Inkludering av personer med funktionsnedsättning i arbetskraften* (dok. 14665) påminner om att personer med funktionsnedsättning möter många hinder i arbetslivet, såsom diskriminering, stämpling, brist på tillgänglighet och förståelse och fördomar. Det är svårt att få tillförlitlig information om sysselsättningsläget för personer med funktionsnedsättning i medlemsländerna, men den är inte på rätt nivå. I resolution 2258 (2019) konstateras att medlemsstaterna trots de senaste årens framsteg måste öka sina åtgärder för att undanröja hindren för sysselsättning av personer med funktionsnedsättning. Det kräver bättre utbildning, innovationer, skapande av skyddade arbetstillfällen, förändringar i arbetskulturen och sanktioner mot dem som bryter mot reglerna. Dessutom bör det mervärde som funktionshindrade medför ses som en resurs. Medlemsländerna ska utarbeta en nationell plan för personer med funktionsnedsättning och säkerställa tillräckliga resurser för att genomföra den. Dessutom ska det säkerställas att handikapplagsstiftningen har uppdaterats, att tillgängligheten garanteras och att alla har rätt till utbildning. Det behövs också andra åtgärder som stöder personer med funktionsnedsättning. Parlamenten måste se till att deras egna byggnader är tillgänglighetsanpassade, och de icke-statliga organisationer som stöder funktionshindrade bör få tillräckligt med stöd.

4.6 Invandring och flyktingskap

Invandring och flyktingskap är förenade med många människorättsproblem som har behandlats vid församlingens sammanträden under berättelseåret. De bakomliggande orsakerna till flyktingskap är ofta många, men staterna är enligt folkrätten skyldiga att erbjuda asyl åt dem som behöver det, förutsatt att vissa villkor uppfylls. Den parlamentariska församlingen har länge uppmanat de europeiska länderna att anta en mer human utgångspunkt för flyktingskap. Det lönar sig både i nuläget och i framtiden.

Under den åtta år långa konflikten i Syrien har församlingen antagit flera resolutioner om landet. Oron över den humanitära situationen i landet är stor och allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna har rapporterats. Grova brott mot krigets regler ha begåtts genom att angripa civila mål och ca 400 000 människor har dött. Hälften av Syriens medborgare har lämnat sina hem eller flytt utomlands. I rapporten *Läget i Syrien: möjligheter till en politisk lösning?* (dok. 14889) understryks att situationen har ökat spänningarna även i grannländerna. Konflikten är komplicerad och inbegriper många parter. Bland annat Ryssland, Turkiet och USA har sina egna intressen. Många fredsförhandlingsförsök har misslyckats. Resolution 2298 (2019) vädjar till det internationella samfundet med önskan om stöd till FN:s särskilda sändebud, som utifrån ett beslut av FN:s säkerhetsråd föreslår en konstitutionell kommitté för att uppnå stabilitet. Venedigkommissionen skulle kunna stöda processen. Samtidigt måste eldupphör säkerställas i hela området och parterna måste förbinda sig till en färdplan som främjar fred. I en del av landets regioner har kontrollen återtagits, men civilbefolkningen måste beaktas bättre i alla insatser. Utländska stridande som lämnat landet bör återsändas och ställas inför rätta. Man bör undvika att situationen eskalerar. Alla bör delta i försökningsprocessen och Internationella brottmålsdomstolen bör undersöka situationen i Syrien. Församlingen stöder FN:s mål att finna en politisk lösning för att få slut på lidandet och uppnå fred.

Den viktigaste passagen för flyktingar som kommer till Europa är de grekiska öarna. I rapporten *Invandrarernas och flyktingarnas situation på de grekiska öarna: mer åtgärder behövs* (dok. 14837) konstateras att tusentals flyktingar har drunknat i Medelhavet under de senaste tio åren och tiotusentals lever i flyktingförläggningar i Grekland. Trots FN:s, Europarådets och EU:s åtaganden och EU-finansiering finns det stora problem i flyktingförläggningarna i Grekland, såsom utrymmesbrist, omänskliga levnadsförhållanden, brist på grundläggande säkerhet, försenad handläggning av asylansökningar och stress och psykiska problem som beror på dessa orsaker. I resolution 2280 (2019) uppmanas den grekiska regeringen att förbättra levnadsvillkoren för flyktingar, bland annat i förläggningarna i Lesbos, Samos och Chios, och att mildra villkoren för förflyttning till fastlandet utan att detta påverkar behandlingsprocessen. Grekland måste se till att registreringsprocessen fungerar väl, att minderåriga och kvinnor skyddas och att människohandel bekämpas. Turkiet måste respektera avtalet mellan Grekland och Turkiet och uttalandet från EU och Turkiet och se till att de som bedriver människohandel ställs till svars för sina gärningar. EU bör stödja Grekland i skyddet av EU:s yttre gränser på bästa möjliga sätt, med respekt för de humana aspekterna. EU bör inrätta ett nytt vidarebosättningsprogram för att minska Greklands börda. Turkiet behöver stöd för att uppfylla sina egna åtaganden. Enligt rekommendation 2255 (2019) ska ministerkommittén kräva att Grekland och Turkiet iakttar sitt bilaterala avtal. Kommittéerna för övervakning av människohandelsavtalet och Lanzarotekonventionen bör samarbeta med länderna. Konsekvenserna för de mänskliga rättigheterna av avtalet mellan EU och Turkiet bör omvärderas. Turkiets representant framförde en avvikande åsikt om implementeringen av avtalet mellan Turkiet och EU.

Under oktober månads session fördes en brådskande debatt om *att rädda människoliv i Medelhavet: snabba åtgärder behövs* (dok. 14971). I resolution 2305 (2019) som antogs i samband med debatten konstateras att staterna är skyldiga att förhindra att människor drunknar i Medelhavet. Denna skyldighet och respekt för människoliv bör kunna överskugga politiska och andra aspekter. Samtidigt måste man undvika alla former av inresehindrande åtgärder och ta hänsyn till sårbara grupper. EU behöver en ny räddningsinsats. Människohandel måste bekämpas, förbudet mot tillbakasändning iakttas och de mänskliga rättigheterna respekteras. Icke-statliga organisationer bör ha rätt att hjälpa dem som befinner sig i sjönöd och föra dem i land. EU bör utan dröjsmål se över Dublinreglerna, dock utan att lägga ut processen utanför EU:s gränser.

Artikel 4 i Europakonventionens fjärde tilläggsprotokoll förbjuder kollektiv utvisning av utlänningar. FN:s flyktingkonvention förbjuder återsändande till ett land där det finns en risk för att en person blir utsatt för tortyr eller våld. I rapporten *Praxis för förhindrande av inresa i Europarådets medlemsländer* (dok. 14909) behandlas en metod i en juridisk gråzon som används av medlemsstater. Den kallas "pushback" och innebär automatisk återsändning. Syftet med praxisen är att förhindra att människor kan ansöka om asyl. I

rapporten undersöks närmare fall av pushback från EU-länder till länder utanför EU, från EU till Europaråds-länder och från Europarådsländer till länder utanför EU samt mellan EU-länder. I resolution 2299 uppmanas medlemsländerna att uppfylla sina internationella förpliktelser och att behandla asylsökande humanit. Medlemsländerna bör avstå från metoder som kränker flyktingars rättigheter, satsa på att kvalitetskontrollera verksamheten i gränsområdena, öka polisutbildningen och säkerställa att det vid gränsen finns tillräckligt med stödtjänster och information på många språk. Verksamheten i de organisationer som hjälper asylsökande ska respekteras. Ministerkommittén ska enligt rekommendation 2161 (2019) uppmana medlemsländerna att förhindra automatisk återsändning och att frångå sådana avtal med grannländerna som äventyrar asylsökandenas rättigheter. Man bör utveckla mänskliga metoder för återsändning, ingripa i de bakomliggande orsakerna till invandringen och utreda missbruk.

I rapporten *Utvecklingsbistånd: ett verktyg för att förebygga migrationskriser* (dok. 14830) konstateras att största delen av världens flyktingar är internflyktingar och att ländernas interna flyktingrelaterade problem ofta beror på fattigdom, klimatförändringen, knappa naturresurser, korruption och ojämlikhet. Genom att hjälpa dessa länder kan man förebygga kriser och på så sätt minska flyktingströmmarna. Utvecklingsbiståndet i sig är dock inte en lösning, det kräver också insatser av mälländerna. De behöver stöd för att utveckla sina samhällen, vilket bland annat förutsätter tväradministrativt samarbete i mällandet. Enligt resolution 2268 (2019) ska medlemsländerna öka sitt utvecklingsbistånd och rikta finansiering till mer långsiktiga projekt och inte binda stödet till sina egna ekonomiska fördelar. Dessutom krävs snabba reaktioner på nya situationer. Det måste satsas på bekämpning av klimatförändringen.

Hundratals miljoner människor blir tvungna att lämna sina hem i takt med att klimatförändringen accelererar. Termen klimatflyktning är inte känd inom folkrätten och det är svårt att definiera begreppet, eftersom flyktingskap baserar sig på andra kriterier. I den omfattande rapporten *Behov av en rättlig ställning för "klimatflyktingar"* (dok. 14955) undersöks hur befintliga internationella normer kan utnyttjas och utvecklas för att fylla det rättsliga tomrummet för klimatmigranter. Rapporten hänvisar till det av Afrikanska unionen upprättade Kampala-avtalet, enligt vilket klimatmigranter kan behandlas som internflyktingar som bör stödjas i enlighet med skyddsprincipen. Medlemsländerna ska enligt resolution 2307 (2019) också godkänna migration som en del av anpassningen till klimatförändringen. Det kräver åtgärder som är förenliga med FN:s globala mål för hållbar utveckling, såsom att öka lokalsamhällenas motståndskraft mot klimatförändringen. Dessutom måste man höja beredskapen att reagera och tåla naturkatastrofer på nationell nivå samt och stärka samordningen, medlingen och resursfördelningen. Industriländerna har ett särskilt stort ansvar för att bistå i situationer där människor tvingas lämna sina hem till följd av klimatförändringen.

I rapporten *Arbetskraftsinvandring från Östeuropa och dess inverkan på ursprungsländernas socio-demografiska processer* (dok. 14956) konstateras att miljoner människor har lämnat Ukraina, Rumänien, Bulgarien, Moldavien och Polen för att arbeta i andra delar av Europa. Detta kan vara till nytta för ursprungsländerna och dess invånare, men det kan också ha en negativ inverkan på ländernas demografiska utveckling, eftersom det främst är äldre och barn som stannar kvar. För att hantera arbetskraftsinvandringen från Östeuropa uppmanar resolution 2310 (2019) medlemsländerna att följa den europeiska sociala stadgan. Ursprungsländerna bör därför utveckla sina egna arbetsmarknader, förhindra smuggling, stödja sårbara människogrupper, satsa på socialservice och ta hand om barn till dem som reser bort för att arbeta. Mälländerna bör säkerställa de lagliga medlen för arbetskraftsinvandring, satsa på integration och säkerställande av att kompetensen motsvarar behovet.

4.7 Kultur, utbildning, ekonomi och hållbar utveckling

Kultur och utbildning stärker de kunskaper och färdigheter som behövs för att bygga upp dialog och samarbete, och är således en betydande faktor i de demokratiska samhällena. Den parlamentariska församlingen har under årens lopp påmint medlemsländerna om att kultur och utbildning inte kan förbigås i en tid som betonar effektivitet. Också ekonomin och hållbar utveckling togs upp i församlingens diskussioner under året.

Kultur och arv är en del av vår identitet och därför en del av demokratin. Kulturarvet har behandlats i tre rapporter under året. I resolution 2270 (2019) som utarbetats på grundval av rapporten *Kulturarvets värde i ett demokratiskt samhälle* (dok. 14834) uppmanas medlemsländerna att satsa mer på kultur och förstå kulturens positiva effekter på utbildning, hälsa, arbetsliv, innovationer, sociala tjänster och välfärd. I rekommendation 2149 (2019) betonas att Europarådet och EU bör främja kulturen i samhället genom bättre samordning. I rapporten *Att skydda och öka det immateriella kulturarvet i Europa* (dok. 14832) hänvisas till "levande arv", det vill säga sedvänjor, know-how, uttryck och så vidare, som har förmedlats från generation till generation och återskapats med respekt för samhällsmiljön och samhällshistorien. I resolution 2269 (2019) efterlyses åtgärder av medlemsländerna för att skydda det immateriella kulturarvet bl.a. genom att öka förståelsen för arvets uppkomst, existens och betydelse. I rekommendation 2148 (2019) får ministerkommittén en uppmaning att säkerställa att samarbetet mellan Unesco, EU och Europarådet effektiviseras. I rapporten *Att värna om det judiska kulturarvet* (dok. 14960) uttrycks oro över det judiska kulturarvets tillstånd i Europa. I resolution 2309 (2019) uppmanas medlemsländerna att ratificera de relevanta konventionerna, identifiera behoven av särskilt skydd för judiska kulturföremål och kulturens omfattning. Samtidigt bör man betona objektens pedagogiska värde och förankra skyddsarbetet på den lokala nivån. Ministerkommittén ska enligt rekommendation 2165 (2019) utarbeta anvisningar för skydd av judiska arvsobjekt, främja kulturförstran och överväga möjligheterna till samarbete med EU.

Rapporten *Utbildning och kultur: nya partnerskap för att identifiera personlig utveckling och kompetens* (dok. 14886) beklagar att konstnärliga ämnen till följd av fokus på effektivitet i samhället har fått stryka på foten för andra ämnen, trots att just de ämnen som stöder kultur och kreativitet utvecklar elevernas empati och stärker självkänslan. Därför uppmanas medlemsländerna i resolution 2283 (2019) att i studieplanerna inkludera kompetens som stärker kulturen och kreativiteten. Samtidigt bör man utveckla nya innovativa sätt att undervisa i konstämnen, främja partnerskap mellan skolor och se till att undervisning erbjuds alla barn. EU borde bli bättre på att utnyttja konstämnen för att främja den europeiska identiteten och skapa ett kontinentalt verktyg för att identifiera elevernas konstkunskap.

Även skolorna ska anpassa sig till den digitala tidsåldern, men tydliga anvisningar kan inte ges på grund av skillnaderna mellan skolsystemen. Det är dock viktigt att de offentliga skolorna har tillräckliga resurser, att skolorna har självständighet och akademisk frihet och att lärarna har en tillräcklig utbildningsnivå. I samband med beredningen av rapporten *Utbildningens roll i den digitala tidsåldern: från "diginativ" till digital medborgare* (dok. 15000) besökte rapportören också Finland och föreslår att alla medlemsländer kunde ta exempel av skrivningen i Finlands läroplan om att IT-kompetens inte ska undervisas som ett separat ämne utan ingå i alla ämnen. Digitala lösningar förbättrar inte i sig utbildningssystemet, men de möjliggör nya inlärningsmiljöer. I resolution 2313 (2019) uppmanas medlemsländerna att säkerställa en tillräcklig IT-kompetens i skolorna för att barn och unga ska klara av de krav som det digitala samhället ställer. Det förutsätter att stärkandet av digital kompetens inleds redan i ett tidigt skede och att man säkerställer lärarnas beredskap att undervisa i själva tekniken och utnyttja IT som en del av allt lärande och alla ämnen. Det behövs förebyggande av digital utslagning, tillräckliga resurser och frihet för skolorna att utveckla sina egna metoder. I rekommendation 2167 (2019) uppmanas ministerkommittén att främja den kompetens som krävs för en demokratisk kultur, riktlinjerna för barns rättigheter i den digitala världen, partnerskap mellan privata aktörer och utbildningsanstalter samt att utreda utnyttjande av artificiell intelligens i utbildningen.

Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) grundades 1991 för att främja marknadsekonomi och demokrati i Central- och Östeuropa. Europarådet och EBRD har samarbetat sedan 1993 och den parlamentariska församlingen har regelbundet diskuterat bankens verksamhet ur ett politiskt perspektiv. I rapporten *Främjande av demokrati genom att utveckla marknadsekonomi: fungerar EBRD-modellen?* (dok. 14827) konstateras att det inte finns någon klar bevisning för att övergången till marknadsekonomi skulle leda till demokrati och att EBRD inte klart har kunnat visa på framgång i detta avseende. Av alla de länder som stöds av banken har endast Tjeckien ansett att utvecklingsnivån är tillräcklig för att avstå från

investeringsstöd, även om EBRD:s investeringsobjekt bör vara tidsbegränsade. Stödet till Ryssland upphörde i och med krisen i Ukraina. Migrationssituationen har ökat investeringsstödet till Turkiet och Jordanien. I resolution 2265 (2019) uppmanas ERBD att öka öppenheten i resultatrapporteringen om verksamheten. Dessutom bör kriterierna för att avsluta ländernas stöd förtydligas, eftersom det nuvarande systemet inte fungerar. Samarbetet med Europarådets bank bör utvecklas. Församlingen fortsätter att övervaka bankens verksamhet.

I rapporten *Plattformsekonomin konsekvenser för samhällena* (dok. 15001) konstateras att situationer som uppstått inom plattformsekonomin där funktioner kan överföras till frilansare utan arbetsavtal eller sakkunniga i den virtuella världen inte kan lösas med hjälp av den nuvarande lagstiftningen. Därför uppmanar församlingen i resolution 2312 (2019) medlemsländerna att uppdatera sin arbetslagstiftning så att den beaktar de nya aspekter på arbete som gäller i dag. Dessutom bör man överväga hur lagstiftningen kan tillämpas globalt och beakta riskerna och utmaningarna i plattformsekonomin (välbefinnande i arbetet, integritetsskydd, beskattning, utnyttjande, diskriminering och så vidare). Den parlamentariska församlingen stöder EU:s lagstiftningsplaner i anslutning till detta.

Rapporten *Europarådets utvecklingsbank: för ett mer inkluderande samhälle* (dok. 14961) påminner om att det ursprungliga syftet med Europarådets utvecklingsbank (CEB), som inrättades 1956, var att stödja flyktingar och internflyktingar genom att bevilja lån till medlemmar. Därefter har CEB utvidgats och under perioden 2015–18, som granskades i rapporten, riktades merparten av stöden till åtgärder efter finanskrisen. Av de 47 medlemsländerna i Europarådet är 41 medlemmar i banken. De deltar i finansieringen av banken, men de får också lån av banken. Trots att CEB har ett omfattande verksamhetsområde och är liten till formatet har den tillfört sina medlemmar ett stort mervärde genom att stödja demokratiutvecklingen och de sociala behoven på olika nivåer. För närvarande prioriteras hållbar utveckling, integration och bekämpning av klimatförändringen. De kan kopplas till FN:s mål för hållbar utveckling. Resolution 2302 (2019) ger banken erkännande för det viktiga arbete som banken har gjort för att stödja projekt för hållbar utveckling, integration och bekämpning av klimatförändringen i medlemsländerna. Verksamheten skulle kunna utvecklas vidare i en mer flexibel riktning så att reaktionsförmågan är snabb och den interna praxisen modernare. Dessutom skulle följande utvecklingsplan i högre grad kunna kopplas till FN:s mål för hållbar utveckling och beaktas ännu mer strategiskt i planen för att stödja medlemsländerna vid socioekonomiska utmaningar. Vidare kommer förslag att läggas fram för att utveckla bankens verksamhet även på andra områden.

Största delen av europeerna bor i städer. I rapporten *Hållbar stadsutveckling för att främja social delaktighet* (dok. 14887) konstateras att man vid utvecklingen av städerna ska beakta servicebehovet, utrymmebristen, ekologisk välfärd, trivseln och näringsmöjligheterna. Detta förutsätter en stark offentlig sektor som kan samarbeta med privata aktörer och medborgare. I resolution 2285 (2019) påpekas att människorna bör stå i centrum för stadsplaneringen. Hållbar utveckling och mänskliga rättigheter måste beaktas. Medlemsländerna uppmanas att utveckla regler, praxis och strategier som stöder detta. Det är förknippat med ett mångsidigt och jämlikt utnyttjande av stadsregionen, delaktighet för medborgarna, internationellt samarbete och engagemang i Agenda 2030.

Att sörja för miljön är en väsentlig del av en hållbar utveckling. I rapporten *Luftföroreningar: ett hot mot folkhälsan i Europa* (dok. 14888) påpekas att ren luft är en grundläggande förutsättning för livet, men föroreningarna känner inte till några gränser och orsakar redan allvarliga folkhälsoproblem. Bekämpningen av föroreningar kräver därför gemensamma insatser på europeisk nivå. I resolution 2286 (2019) konstateras att EU:s regler inte håller en tillräcklig nivå och att de bör överensstamma med WHO:s rekommendationer. Även länder utanför EU bör engageras i detta. Medlemsländerna bör satsa på att mäta luftkvaliteten och öka medvetenheten. Det behövs metoder för att ingripa i plötsliga försämringar av luftkvaliteten, rena zoner, begränsningar t.ex. i fråga om dieslbilar samt satsningar på varningsmekanismer och åtgärder för att rengöra luften.

5 Uppföljning av medlemsåtagandena

Uppföljningen av medlemsländernas åtaganden och förbindelser hör fortfarande till den parlamentariska församlingens kärnfunktioner. Detta upprepades i församlingens ställningstagande i samband med behandlingen av verksamhetsberättelsen för 2018. Uppföljningsmekanismen för församlingens medlemsåtaganden inleddes i mitten av 1990-talet på initiativ av Tarja Halonen. Den grundläggande utgångspunkten för uppföljningen är den landsspecifika uppföljningen, som baserar sig på nya medlemsstaters löften och åtaganden om att slutföra överenskomna reformer som stärker demokratin och rättsstatsprincipen. Mekanismen har uppdaterats under årens lopp.

Alla medlemsländer som anslöt sig efter 1990 (sammanlagt 25) har förbundit sig till lagstiftnings- och förvaltningsreformer för att utveckla demokratin och har varit föremål för uppföljning. Uppföljningen av medlemsländernas förbindelser och åtaganden genomförs i granskningsutskottet. En del länder är i detta skede undantagna från granskning (Ungern, Polen, Estland, Lettland, Litauen, Slovenien, Tjeckiska republiken, Slovakien, Rumänien, Andorra, Monaco), en del är föremål för förenklad efterhandsgranskning (Bulgarien, Montenegro, Norra Makedonien), men tio länder är fortfarande föremål för egentlig granskning (Albanien, Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien och Hercegovina, Georgien, Moldavien, Serbien, Turkiet, Ukraina och Ryssland). Med undantag av Turkiet har dessa länder varit medlemmar i Europarådet i årtionden (12–27 år), men reformerna har inte framskridit inom den överenskomna tidtabellen. Diskussionerna i granskningsutskottet förs bakom stängda dörrar och handlingarna delas ut endast till medlemmarna.

Diskussionen om fördelarna och ändamålsenligheten med granskningen har pågått länge. Många mälländer upplever att granskningen är orättvis och diskriminerande. *Granskningsutskottets verksamhetsrapport för år 2018* (dok. 14792) innehåller en sammanfattning av demokratins tillstånd i de länder som är föremål för granskning och av hur de överenskomna lagstiftnings- och förvaltningsreformerna framskrider, men granskar också verksamhetsmodellerna för granskningen. I resolution 2261 (2019) betonas vikten av uppföljning med tanke på genomförandet av nödvändiga och överenskomna demokratireformer. Utvecklingen av förfaringssätten bör dock fortsätta bl.a. genom att arbetsfaserna förtydligas och konkreta åtgärdsförslag utarbetas i samarbete med mällandet. När det gäller landsspecifika situationer oroar man sig över demokratiutvecklingen och den långsamma reformprocessen i mälländerna för granskningen samt i mälländerna för efterhandsgranskningen. De rapportörer som ska granska Ryssland har inte kunnat besöka landet. Församlingen konstaterar att ett samtycke till granskningen är ett gemensamt överenskommet medlemskapsvillkor. Med hänvisning till en fact finding-resa till Polen våren 2019 av Polen-rapportören uppmanas landets myndigheter att säkerställa att de pågående reformerna är förenliga med Europakonventionen.

I resolutionen föreslås det att utarbetandet av periodiska rapporter för andra länder än de som är upptagna på utskottets arbetslista ska förnyas och att det nuvarande alfabetiska arbetsprogrammet ska slopas. Den senaste verksamhetsberättelsen innehåller de periodiska rapporterna från två medlemsstater (Island och Italien) som inte omfattas av granskningen. När det gäller Island hänvisar församlingen till landets framsteg när det gäller mänskliga rättigheter och åtgärder för att bekämpa korruption, och efterlyser inrättandet av en nationell institution för mänskliga rättigheter. Församlingen är bland annat oroad över korruptionen i Italien, den skärpta inställningen till invandring, ökningen av den rasistiska retoriken och koncentrationen av medieägandet, och efterlyser att mediefrihet säkerställs.

Den checklista för rättsstatsprincipen (eng. rule of law checklist) som den av grundlagsexperter sammanstatta Venedigkommissionen utarbetade 2016 är ett viktigt verktyg för granskningen. Med hjälp av den följer man upp iakttagandet av rättsstatsprincipen och utvärderar demokratin i enskilda stater. År 2017 godkände församlingen formellt kriterierna som ett verktyg för församlingens egen uppföljningsmekanism. Kriterierna omfattar bland annat legalitetsprincipen, likabehandlingsprincipen och ickediskrimineringsprincipen, förhindrande av missbruk av offentlig makt, rätten till en rättvis rättegång samt rättsskydd, det vill

säga förutsättningarna för att allmänheten ska kunna lita på att staten upprätthåller lag och rätt. Församlingen uppmanar andra internationella organisationer och det civila samhället i stort att tillämpa kriterierna.

Av de länder som finns på kommitténs arbetslista hann församlingen 2019 granska läget i fyra länder i plenum, d.v.s. Bulgarien, Moldavien, Nordmakedonien och Turkiet. Därutöver behandlas även Ukraina och Ryssland nedan.

5.1 Bulgarien

Bulgarien antogs som medlem 1992. Den egentliga granskningen upphörde 2000, varefter landet har varit föremål för efterhandsgranskning. I den senaste *rapporten* (dok. 14904) granskas reformer och demokratis tillstånd, särskilt när det gäller den allmänna lagstiftningen, vallagen, rättsväsendets funktion, mediernas tillstånd och bekämpningen av korruption. Bulgarien får beröm för sina framsteg när det gäller att reformera rättsväsendet, vidta åtgärder för att bekämpa korruption, reformera vallagstiftningen och genomföra Europadomstolens domar och CPT-rekommendationer. Dessutom har satsningen på utbildning av romer gett resultat. Reformerna har dock stagnerat på grund av politiska kriser, såsom det socialistiska partiets parlamentsbojkott som pågått sedan februari. Därför beslutade den parlamentariska församlingen i resolution 2296 (2019) att fortsätta efterhandsgranskningen och ompröva situationen i juni 2020. Fram till dess måste landet satsa på en hållbar och varaktig reform av rättsväsendet och visa att den nynnriktade byrån för korruptionsbekämpning kan bekämpa korruption på hög nivå. Dessutom behövs lagändringar för att lösa problem som hänför sig till medieägande samt för att trygga minoriteters och flyktingars rättigheter.

5.2 Moldavien

Moldavien har granskats sedan 1996. Landets senaste periodiska rapport *De demokratiska institutionernas funktion i republiken Moldavien* (dok. 14963) koncentrerar sig på den politiska krisen efter parlamentsvalet i februari 2019. Församlingens slutsatser återges i resolution 2308 (2019).

Som ett led i beredningen av rapporten följde Europarådets valobservatörer förrättandet av parlamentsvalet i februari. Enligt deras bedömning var det parlamentsval som ordnades på det nya valsättet den 24 februari 2019 tävlingsinriktat, och valförrättningen gick i allmänhet bra, med respekt för de grundläggande principerna. Valet måste dock ses i ett sammanhang där medborgarnas förtroende för valen och de demokratiska institutionerna är mycket lågt. Dessutom fanns det trovärdiga påståenden om påtryckningar mot offentliga anställda och starka tecken på köp av röster och missbruk av offentliga resurser. Dessutom orsakade övergången till det nya valsystemet förvirring bland väljare och valfunktionärer. I det nya blandade systemet, där en del väljs genom proportionella val och en del genom majoritetsval, finns det inte tillräckliga garantier för att de rika affärsmännen inte ska kunna påverka valkretsarna för en representant. Även medierna är i de politiska partiernas händer, vilket hade en negativ inverkan på valdebatten.

Efter valet kom det Rysslandsvänliga PSM och det EU-vänliga ACUM-partiet överens om regeringsprogrammet trots stora skillnader, eftersom partierna ville avveckla oligarksystemet. I juni 2019 konstaterade Moldaviens författningsdomstol att denna koalitionsregering mellan oppositionspartierna stred mot grundlagen. Venedigkommissionen konstaterade att beslutet var ogrundat. Den parlamentariska församlingen beklagar att vårens politiska kris har påverkat trovärdigheten hos landets författningsdomstol negativt. Avvecklingen av oligarksystemet förutsätter en reform av både förvaltningen och rättsväsendet. Reformerna bör syfta till att stärka rättssystemets oberoende, vilket i sin tur förutsätter ett meritbaserat rekryteringssystem vid domstolarna och vid alla offentliga inrättningar. Landet bör fortsätta sitt samarbete med Venedigkommissionen för att genomföra dessa reformer, liksom också när det gäller vallagen och lagstiftningen om valfinansiering.

De kommittéer som landets parlament har inrättat för att utreda korruptionsfall och korruptionsskandalen 2014 får beröm. Som en del av bekämpningen av korruption ska Moldavien följa rekommendationerna i Grecos rapport. Man måste satsa på utbildning av domare och åklagare. De anklagelser mot politiska aktiver och deras advokater som grundar sig på politiska skäl måste upphöra. Samtidigt måste man bekämpa penningtvätt, vilket är ett stort problem i landet. Den parlamentariska församlingen uppmanar regeringen att hålla igen med att "städa upp" myndigheterna: utöver att avlägsna korrupta personer måste man också satsa på strukturreformer.

Åtgärderna efter krisen har fått EU och IMF att fortsätta sina stödprogram, vilket stöder regeringens mål. Vallagsreformen får beröm. Viljan att fortsätta dialogen 5+2 stöder en fredlig lösning i Transnistrien. Den parlamentariska församlingen stöder en territoriell integritet för Moldavien och uppmanar Ryssland att dra tillbaka sina militära styrkor från landets territorium. Granskningen av medlemsätagandena fortsätter.

5.3 Nordmakedonien

Nordmakedonien övergick till efterhandsgranskning 2000, varefter församlingen har utvärderat situationen före valen 2016, 2018 och 2019 samt vid flera fact finding-besök. I den senaste *rapporten* (dok. 14964) granskas demokratiutvecklingen och genomförandet av rättsstatsprincipen med avseende på jämställdhet, justitieombudsmannainstitutionen, säkerhetstjänsterna samt medierna och medborgarsamhället. I rapporten konstateras att den instabila inrikespolitiska situationen under de senaste åren har försvårat framskridandet av viktiga demokratireformer. Våren 2015 ledde korruptionsavslöjandena till en politisk kris: presidenten flydde till Ungern och en tjänstemannaregering tog vid. En våldsam incident i parlamentet i april 2017 visade på att situationen är polariserad och att det råder misstro mellan etniska grupper. Det reformpaket som antogs 2018 på basis av Pržino-överenskommelsen, som stöds av EU, fokuserar på reformen av rättsväsendet, säkerhets- och tillsynstjänsterna och den offentliga förvaltningen samt på bekämpning av korruption.

I resolution 2304 (2019) berömmar den parlamentariska församlingen landet för flera lagstiftningsreformer och pågående projekt för att stärka de statliga institutionerna och rättsstatsprincipen. Det behövs dock fortfarande satsningar framför allt på att trygga rättsväsendets oberoende, återställa ansvarsskyldigheten, säkerställa mediefriheten och reformera vallagstiftningen. Dessutom bör landet intensifiera insatserna för att utrota korruption och de åtgärder som rekommenderas av CPT för att reformera fängelser och slutna anstalter. Ändringarna i mediellagstiftningen är välkomna, men lagstiftningen och verksamhetsförutsättningarna för medieregleringsorganen måste stärkas ytterligare. Landet behöver ytterligare åtgärder för att utveckla fredliga relationer mellan etniska grupper. I folkomröstningen 2018 understödde över 90 procent av de som röstade avtalet mellan Makedonien och Grekland om att ändra landets namn till republiken Nordmakedonien. Avtalet väntas påskynda landets euro-transatlantiska strävanden. Med beaktande av ovannämnda utvecklingsbehov fortsätter efterhandsgranskningen av Nordmakedonien.

Namnbytet blev valtema vid presidentvalet i Nordmakedonien den 21 april 2019, där den västvänliga Pen-darovski som vann valet stödde namnreformen. Enligt valobservatorerna förde kandidaterna en genuin politisk dialog under valkampanjen. Medierna agerade oberoende och gav plats åt alla kandidater enligt samma principer. Valdagen var lugn och rösträkningen gick utan problem. Trots små tekniska problem gick valförrättningen bra. Väljarna fick välja mellan olika politiska alternativ. På det stora hela var observatorernas bedömning av valet försiktigt positiv. Vallagstiftningen måste dock revideras så att den motsvarar internationella standarder. Lagstiftningen och praxisen i fråga om valfinansieringen är fortfarande problematiska. Dessutom behövs ingripande i problem med röstlängden.

5.4 Turkiet

Turkiet är medlem av Europarådet sedan 1950. Turkiet var föremål för församlingens efterhandsgranskning åren 2004–2017. Församlingens beslut i april 2017 att låta Turkiet bli föremål för egentlig granskning hänför

sig till församlingens kritiska bedömning av den turkiska regeringens åtgärder efter det nödläge som utlystes i juli 2016 samt till åtgärder som har inskränkt turkarnas grundläggande och mänskliga rättigheter. Thomas Hammarberg (Sverige, SOC) och Nigel Ewans (Storbritannien, EC) är rapportörer utsedda av granskningsutskottet.

Vid sammanträdet i januari fördes en brådskande debatt om situationen i Turkiet på initiativ av vänstergruppen. I rapporten *Det förvärrade läget för oppositionspolitiker i Turkiet och mänskliga rättigheter* (dok. 14812) uttrycker den parlamentariska församlingen sin oro över situationen i Turkiet och över de 154 parlamentariker som förlorade sin parlamentariska immunitet 2016. I resolution 2260 (2019) konstateras bl.a. att utlysningen av nödläge, flera förtida val och ett flertal lagändringar har inverkat negativt på människorättssituationen i Turkiet. Häktade är t.ex. Selahattin Demirtaş, före detta ledamot av europeiska kongressen för lokala och regionala organ och Ertuğrul Kurkçu, före detta medlem av Turkiets delegation. Parlamentariker Leyla Güvens hungerstrejk visar på ett oroväckande sätt de radikala åtgärder fångarna måste vidta för att få uppmärksamhet för sitt eget fall. Europadomstolen har konstaterat att Demirtaş häktades i ett försök att kväva den kritiska debatten inför valet. Dessa händelser har försvagat oppositionens möjligheter att agera i Turkiet, samtidigt som även medierna och andra kritiska röster tystas ned. Turkiet har en stark demokratisk grund och ett folk som värnar om den. Turkiet får beröm för sitt arbete i en informell arbetsgrupp mellan Europarådet och Turkiets justitieministerium. Landet bör bland annat respektera oppositionens rättigheter och yttrande- och mötesfriheten, frige de fängslade parlamentarikerna, ändra lagstiftningen om terrorism och vallagen, slopa röstspärren på 10 procent och garantera rättssystemets oberoende. Dessutom bör grundlagsändringen omprövas för att säkerställa en balanserad maktfördelning. Turkiet bör prioritera de åtgärder som församlingen kräver i samband med granskningen. Om Turkiet inte agerar i enlighet med resolutionen, ämnar församlingen ge ministerkommittén en rekommendation om att tillämpa artikel 46.4 i Europakonventionen, enligt vilken Europadomstolen kan begära ett utlåtande om huruvida en medlemsstat fullgör sina skyldigheter enligt konventionen.

Som ett led i uppföljningen av medlemsförpliktelserna ordnade granskningsutskottet i maj ett diskussionsmöte om det lokala valet i Turkiet den 31 mars 2019 och läget därefter. Som resultat av omröstningen förlorade det regerande AKP-partiet valet bl.a. i Ankara, Istanbul och vissa andra stora städer. President Erdoğan förordnade nyval i Istanbul den 23 juni 2019, men röstningsresultatet ändrades inte. Den 26 juni 2019 bjöd granskningsutskottet in ordföranden för valobservationsdelegationen vid europeiska kongressen för lokala och regionala organ för att berätta om valet och uppmanade utskottets rapportörer att göra ett fact finding-besök i Turkiet.

I november ordnade utskottet ett diskussionsmöte om reformen av det turkiska rättssystemet och handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna. Vid evenemanget företrädde Turkiets justitieministerium av Hacı Ali Açığül och Amnesty International av Irem Arf Rayfield. Dessutom uttryckte de turkiska huvudpartierna sina synpunkter på reformen. Ordföranden för Turkiets delegation Kiliç bjöd in utskottet till ett möte i Turkiet i mars 2020 för att fortsätta diskussionen.

5.5 Ukraina

Den parlamentariska församlingen har inte behandlat Ukrainas periodiska rapport 2019, men i januari godkändes ett initiativ från Arieu, ordföranden för Ukrainas delegation, till en brådskande debatt *om det skärpta läget vid Azovska sjön och Kertsundet och deras inverkan på säkerheten i Europa*. I rapporten (dok. 14811) rekapituleras händelseförloppet. Den 28 november 2018 erövrade Rysslands specialstyrkor tre fartyg från Ukrainas flotta som hade försökt ta sig till Kertsundet och vidare till Azovska sjön, som gränsar till Ukraina, Ryssland och till den av Ryssland ockuperade Krimhalvön. I resolution 2259 (2019) uppmanar församlingen Ryssland att omedelbart frige de ukrainska sjömännen och garantera dem nödvändig medicinsk, rättslig och konsular hjälp. Vidare konstateras det att Ryssland måste avhålla sig från våld och garantera fri sjöfart i Azovska sjön och Kertsundet i enlighet med internationella avtal. Både Ukraina och Ryssland bör

avstå från åtgärder som kan leda till en eskalering och utvidgning av krisen mellan länderna. Den parlamentariska församlingen upprepar sitt engagemang i enlighet med de internationellt erkända gränserna för Ukrainas territoriella integritet och uttrycker sin oro över Rysslands projekt för att bygga en bro över Kertsundet. Det kränker Ukrainas territoriella integritet. Den parlamentariska församlingen stöder Europaparlamentets förslag om att utvidga mandatet för OSSE:s särskilda övervakningsuppdrag till att omfatta hela Ukraina och Frankrikes och Tysklands förslag om en oberoende utomstående aktör som övervakar sjötrafiken i området.

Den parlamentariska församlingen övervakade presidentvalet våren 2019 tillsammans med OSSE:s parlamentariska församling och Odihr. Vid presidentvalets första omgång i Ukraina den 31 mars 2019 uppställdes 39 kandidater. Bland kandidaterna fanns erfarna politiker, såsom den sittande presidenten Petro Porosjenko och den tidigare premiärministern Julia Tymosjenko, men ukrainare som tröttnat på eliten och korrruptionen valde under den andra omgången den 21 april 2019 tv-stjärnan Volodymyr Zelenskyj utanför politiken som sin president. Valet var genuint tävlingsinriktat och väljarna erbjöds många alternativ. Valdagarna var lugna och förflöt jämförelsevis väl. Trots små problem i samband med rösträkningen och sammanställningen av rösterna var valet ett steg i rätt riktning och det förrättades med respekt för god valseid. Valdagen visar dock inte hela sanningen och implementeringen av vallagen, som kräver revidering även om den fungerar i sig, lämnade en del övrigt att önska. Centralvalnämnden kritiserades bl.a. för att den höll en del av sina sammanträden bakom stängda dörrar. Den kandidatavgift på ca 79 000 euro som varje kandidat ska betala utesluter många kandidater. Som problematiskt utpekades missbruk av offentliga medel och fördunkling av gränsen mellan presidenten och staten. Över 80 brottsutredningar i samband med försök att köpa röster kastade en lång skugga över valet. Avsaknaden av tv-debatter försvagade väljarnas möjlighet att jämföra kandidater. Medierna är relativt fria, men ägaren bestämmer de politiska ståndpunkterna. Det saknades en djupgående analys av valet. Valet kunde inte ordnas inom hela Ukrainas område.

Den parlamentariska församlingens beslut i april 2014 och januari 2015 att begränsa den ryska delegationens rätt att delta var församlingens motreaktion mot Rysslands olagliga ockupation av Krim och Rysslands åtgärder i östra Ukraina. I juni 2019 beslutade församlingen att som ett resultat av en lång process godkänna att den ryska delegationen återtar arbetet inom församlingen. Ukraina reagerade på beslutet från juni på tre sätt. Ukraina bjöd inte in församlingen för att övervaka landets förtida parlamentsval i juli, Ukraina lämnade inte in fullmakterna för den nya ukrainska delegationen för godkännande till församlingens session i oktober, och i september deltog Ukraina i inrättandet av en informell Baltic Plus-grupp som motsätter sig Rysslands återkomst till församlingen. I den (inofficiella) Baltic P-grupp som inrättades i Lettland i september ingår förutom de baltiska länderna även Ukraina och Georgien. I mötet i Riga deltog dessutom ordförandena för Sveriges, Danmarks, Polens och Storbritanniens delegationer.

5.6 Ryssland

Att den ryska parlamentsdelegationen återgick till arbetet inom församlingen under juni månads session var resultatet av en lång process.

Den ryska parlamentarikerdelegationens frånvaro från den parlamentariska församlingens verksamhet efter april 2014 har inte påverkat granskningsutskottets mandat att följa hur landets medlemskyldigheter och -åtaganden framskrider. Utskottet har dock inte kunnat utarbeta någon ny periodisk rapport, eftersom rapportörerna inte har kunnat besöka landet. Kommitténs rapportörer är Telmo Correia (Portugal, EPP) och Axel Schaefer (Tyskland, SOC).

Fullmakterna för den ryska delegationen godkändes genom undantagsförfarande i juni 2019. Samtidigt lanserades den parlamentariska församlingens och ministerkommitténs gemensamma process för att skapa en ny kompletterande medlingsmetod. Saken beskrivs i avsnitt 3.

Den parlamentariska församlingen antog år 2019 två rapporter om hur det ryska rättssystemet fungerar. Rapporterna om utredningen av mordet på Sergej Magnitskij och Boris Nemtsov är en uppföljning av tidigare rapporter och hänger samman med uppfattningen att kampen mot strafflöshet är en viktig del av rättsstatsprincipen.

I sin resolution från 2014 om utredningen av mordet på Sergej Magnitskij uppmanade församlingen Ryssland att utreda fallet med mannen som dog i fängelset, och ställa de skyldiga inför rätta. I den nya rapporten *Fallet Sergej Magnitskij – bekämpning av strafflöshet genom riktade åtgärder* (dok. 14661) konstateras att Ryssland inte har gjort några framsteg i sina undersökningar. Magnitskijs advokat William Browder och andra företrädare för den närmaste kretsen har utsatts för trakasserier. Många länder (bl.a. USA, Kanada, Ukraina, Estland, Lettland, Litauen) har antagit lagar om riktade motåtgärder (reseförbud, frysning av bankmedel) som ett sätt att få klarhet i frågan och ställa de skyldiga inför rätta. I rapporten analyseras olika nationella och internationella åtgärder och sanktioner som kan riktas mot individer i syfte att bekämpa och förebygga en kultur av strafflöshet. I resolution 2252 (2019) bekräftar församlingen sitt åtagande att bekämpa en kultur av strafflöshet och anser att det effektivaste sättet att förebygga denna kultur är sanktioner mot individer och företag. Församlingen anser att medlemsländerna bör överväga ovannämnda sanktioner mot individer eller namngivna grupper och länderna uppmanas att utöva påtryckningar på sina egna regeringar i denna fråga. Processerna för påförande av sanktioner ska vara transparenta och rättvisa. Medlemsländerna ska dessutom i samarbete och med EU överväga vilka personer som ska bli föremål för sanktioner, i synnerhet om det finns skäl att misstänka att personerna har gjort sig skyldiga till allvarliga människorättskränkningar.

I rapporten *Att klara upp mordet på Boris Nemtsov* (dok. 14902) rekapituleras de händelser som ledde till att den ryske oppositionsledaren Boris Nemtsov, som var vice premiärminister och före detta guvernör i Nizjnij Novgorod, sköts ihjäl i Moskva i februari 2015. Nemtsov hade bl.a. berättat att han skulle lägga fram tydliga bevis för den ryska försvarsmaktens inblandning i krigshandlingar i Ukraina. År 2017 dömdes fem personer för mord och den huvudåtalade dömdes till 20 års fängelse. Mordet på Nemtsov är förknippat med många frågetecken och församlingen ifrågasätter hur mordutredningen framskridit och hur oberoende myndigheterna och de personer som är inblandade i utredningen är. Motiven, bevismaterialet och undersökningsresultaten för de personer som dömts för mordet är mycket otydliga, vilket kan tyda på beställningsmord. I resolution 2297 (2019) granskas detaljer i samband med utredningen och domen, och det konstateras brister, inkonsekvenser och oklarheter både i utredningen, rättegången och domen. Med hänvisning till ovannämnda resolution 2252 (2019) görs det gällande att de ryska myndigheterna inte har utrett fallet grundligt eller i god tro. Ryssland uppmanas återuppta utredningen och särskilt undersöka video- och bildmaterial från platsen, intervjua vittnen, undersöka telefontrafiken och omvärdera ballistiska resultat. Dessutom bör man tala med höga tjänstemän för att ta reda på om det var fråga om beställningsmord. Ryssland visade ingen vilja att bistå med rapporten. I resolutionen konstateras också att de länder som tillämpar Magnitskijlagarna kan överväga att lägga till personer med anknytning till fallet till sanktionslistorna.

6 Församlingens externa relationer

Den parlamentariska församlingens externa relationer består av samarbete med icke-medlemsländer i Europa och ute i världen samt med internationella organisationer. Den diskussion om uppdatering av strategin för externa relationer som inleddes i den politiska kommittén fortsätter nästa år. I rapporten granskas olika former av samarbete med internationella organisationer.

Den parlamentariska församlingen har ingått samarbetsavtal med flera internationella organisationer. Samarbetet mellan Europarådet och FN baserar sig på gemensamma värderingar och det har fortsatt intensivt sedan 50-talet genom olika samarbetsavtal och projekt. FN:s medlemsländer har tillsammans utarbetat Agenda 2030, det vill säga 17 mål för hållbar utveckling (bland annat utrotande av fattigdom, renare natur, fred och jämställdhet), och att dessa mål nås före 2030 anses vara ytterst viktigt med tanke på mänsklighetens framtid. Det förutsätter ett brett samarbete, och eftersom temana också har ett starkt samband med de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstaten bör Europarådet inta en starkare roll för att stödja genomförandet av målen. Också de nationella parlamenten bör inta en starkare roll i denna fråga.

I en färsk rapport granskas *Stärkandet av samarbetet med FN när det gäller genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling* (dok. 14848). I resolution 2271 (2019) uppmanar församlingen Europarådet och FN att tillsammans fortsätta sitt samarbete inom ramen för sina respektive mandat för att genomföra målen för hållbar utveckling. Medlemsländerna uppmanas därför att respektera sina åtaganden, ratificera de avtal med Europarådet som stöder målen och övervaka att den egna verksamheten är förenlig med målen i Agenda 2030 och med Europarådets principer. Europarådets generalsekreterare bör fortsätta att främja Agenda 2030. Församlingen förbinder sig att följa upp genomförandet av målen. I rekommendation 2150 (2019) uppmanas ministerkommittén att säkerställa att församlingen är närvarande vid ett möte som dryftar samarbetet mellan Europarådet och FN. Också stater kan bjuda in delegationsmedlemmar att delta i samråd mellan Europarådet och FN.

Samma tema tas också upp i rapporten *Genomförande av målen för hållbar utveckling: synergier behövs mellan aktörerna* (dok. 14851), där man närmare undersöker vilka åtgärder som krävs för att uppnå målen i Agenda 2030. Parlamenten kan se till att lagstiftningen är konsekvent och inte hindrar uppnåendet av målen i Agenda 2030. Därför betonar den parlamentariska församlingen i resolution 2272 (2019) vikten av att stärka parlamentens roll i genomförandet av Agenda 2030-målen. Målen bör integreras i den strategiska planeringen, lagstiftningsarbetet och budgeteringen. Parlamenten bör ha en arbetsgrupp/ett utskott som dryftar målen för Agenda 2030. I riksdagen har framtidsutskottet denna uppgift. Frågestunden eller motsvarande bör utnyttjas för att hålla temat på agendan. Parlamentariker och lokala beslutsfattare bör delta i genomförandet av målen på alla nivåer.

Endast två av de europeiska länderna (Kosovo och Vitryssland) är inte medlemmar i Europarådet. Under året har kommittén diskuterat samarbetet med dessa länder och utvecklingen av relationerna, men församlingen har inte godkänt rapporter om dem.

6.1 Vitryssland

Dialogen med Vitryssland har fortsatt sedan 1990-talet och 2019 anordnade det politiska utskottet samråd och åsiktsutbyten med representanter för den vitryska regeringen och oppositionen. Som tröskelfrågor för hur relationerna framskrider och för medlemskap framstår den svaga situationen för demokratin och rättsstatsprincipen och i synnerhet att landet tillämpar dödsstraff. I diskussionsmötet i oktober deltog vice ordföranden för det vitryska parlamentets lagutskott Maxim Misko, medlemmen i ekonomiutskottet Anna Kanopatskaya och ordföranden Ales Bialiatski, Viasna Human Rights Centre, Uladzimir Niakliaeu, Belarusian National Congress och vice ordförande Vital Rymasheuski, Belarusian Christian Democracy party.

Som ett led i utvecklingen av dialogen deltog församlingen i observationen av det förtida parlamentsvalet i Vitryssland den 17 november 2019. I observationen deltog också Kimmo Kiljunen (sd) som är ordförande för Finlands delegation. Att det ordnades förtida val ifrågasattes före valet, men klagomålen ledde inte till någonting. Allmänt kan det konstateras att valet var en testomgång före presidentvalet 2020, där den sittande presidenten Lukasjenko än en gång är kandidat. Bedömningen av valet var negativ och inte en enda av oppositionskandidaterna blev vald. Valdagen förflöt lugnt men vid valförrättningen förekom allvarliga problem. Observatörernas arbete förhindrades på många ställen. På röstningsställena observerades grupp- och familjeröstning samt ifyllande av valurnor. De största problemen uppstod dock vid rösträkningen, som sköttes slarvigt, och alla nödvändiga åtgärder vidtogs inte. Presidenten förhöll sig dessutom negativt till observatörerna och sade i sitt tal på valdagen att vissa observatörer är provokatörer och att de borde straffas för sin verksamhet på röstningsställena. Det ledarorienterade valnämndssystemet väckte inte förtroende för valförvaltningen.

Förhandsröstning och valfusk i anslutning till det har länge varit ett problem i Vitryssland, och situationen var inte heller denna gång annorlunda. För det första deltog observatörerna endast i de två sista av de fem förhandsröstningsdagarna, vilket vill säga att de saknade faktiska möjligheter att bedöma förhandsröstningen i sin helhet. Att förhandsröstningen inte gick ärligt till indikeras av problem som upptäckts på förhandsröstningsställena, såsom dåligt förseglade valurnor, diskrepansen mellan det dagliga valdeltagande som valmyndigheterna meddelat och det valdeltagande som observatörerna konstaterat samt det faktum att medborgarobservatörer som pekat på brister har avlägsnats från platsen.

6.2 Kosovo

För Kosovos del intog Europarådet en neutral hållning efter landets självständighetsförklaring. Formellt hör Kosovo inte till Europarådet, men dialogen med de kosovanska myndigheterna har intensifierats. Ett medlemskap är ännu inte i sikte. Kosovo är medlem i Venedigkommissionen och i Europarådets utvecklingsbank.

En konstruktiv dialog mellan Serbien och Kosovo är en förutsättning för att länderna ska kunna integreras närmare med det europeiska samfundet.

Kosovo har sedan 2017 kunnat utse en delegation med tre företrädare som har deltagit i sammanträdena. Den parlamentariska församlingen har förutsatt att delegationen består av företrädare för såväl majoriteten som oppositionen och minoritetsgrupperna.

I november utnämnde det politiska utskottet Peter Beyer (Tyskland, EPP) för att utarbeta en ny rapport. Den föregående rapporten och resolutionen antogs 2016.

6.3 Demokratipartner

Medlemskapet i Europarådet är begränsat till europeiska länder, men församlingens politiska utskott ansvarar i överensstämmelse med strategin för yttre förbindelser för relationerna och samarbetet med europeiska icke-medlemsländer och andra länder (observatörländer och demokratipartnerländer).

Observatörer i församlingen är Israel (1957), Kanada (1997) och Mexiko (1999). Församlingens observatörländer deltar både i plenum- och utskottsarbetet i enlighet med överenskomna regler.

Demokratipartnerskap (eng. Partner for Democracy) beviljas ett land i Europas närområde som vill tillägna sig Europarådets värderingar och principer. Dess syfte är att stödja demokratireformerna i dessa länder utifrån Europarådets grundläggande principer. Den parlamentariska församlingen beviljade demokratipartnerskap för Marocko och Palestina 2011, Kirgizistan 2014 och Jordanien 2016. Av dessa behandlades endast Marocko under berättelseåret.

6.3.1 Marocko

I och med demokratipartnerskapet förband sig Marocko att respektera Europarådets grundläggande värderingar och att satsa på strukturreformer till stöd för detta. Församlingen följer utvecklingen genom uppföljningsrapporter, varav den senaste godkändes i maj. Den partnerskapsposition vid europeiska kongressen för lokala och regionala organ som beviljades 2019 stärker landets strävanden att stödja demokratin på regional och kommunal nivå.

I rapporten *Utvärdering av det marockanska parlamentets demokratiska partnerskap* (dok. 14659) granskas demokratiutvecklingen i landet efter 2014 och hur de uppställda målen har uppnåtts. Granskningen omfattade bland annat avskaffande av dödsstraffet, valsystemet, förverkligande av jämlikhet samt respekten för rättsstatsprincipen och de mänskliga rättigheterna. En viktig reform skulle vara att avskaffa dödsstraffet helt eller åtminstone att göra det befintliga de facto moratoriet lagstadgat. Kvinnornas förbättrade ställning i parlamentet får erkännande, men kvinnors deltagande bör stärkas på alla nivåer i samhället. I resolution 2282 (2019) rekommenderas Marocko att ansluta sig till Europarådets viktigaste konventioner och fortsätta arbetet med att reformera rättssystemet. De marockanska myndigheterna måste stärka sitt stöd och sina resurser för parlamentet så att reformerna kan genomföras. Den parlamentariska församlingen konstaterar att respekten för rättsstatsprincipen är på rätt väg. Rådet för mänskliga rättigheter och invandringspolitiken får beröm, men gamla traditioner och praxis inom rättssystemet måste avvecklas ytterligare och de dåliga levnadsförhållandena för flyktingarna prövar samhällsfreden. Kriminaliseringen av homosexuella relationer bör avvecklas. Det reformprogram som kungen lanserade 2011 får inte leda till inskränkningar av de grundläggande rättigheterna.

Den övergripande bedömningen av parlamentsvalet 2016 var positiv, men landet uppmanas att implementera de rekommendationer som gavs efter det föregående valet och att vid ändringar av vallagen vända sig till Venedigkommissionen. Vid valet tog premiärminister Abdelillah Benkiranes parti segern med 125 platser. Oppositionspartiet PAM kom på andra plats och ökade sitt stöd (102 platser), vilket bäddar för en polarisering av det politiska fältet. Koalitionsregeringen, som tillsattes 2017, har ett starkt stöd från parlamentet, men oroligheterna i Rifbergen prövar myndigheternas förmåga att agera med respekt för de mänskliga rättigheterna.

När det gäller situationen i Västsahara hänvisas det till Guergurat-krisen 2017, den förhandlingsprocess som inletts av FN:s generalsekreterares särskilda sändebud i Västsahara och EU-domstolens yttrande om fiskekonflikten mellan Marocko och EU. Där konstateras att frihandelsavtalen inte kan gälla Västsaharas territorium, som ockuperas av Marocko. Det är en viktig fråga för västsaharier som arbetar för självbestämmanderätt. Den parlamentariska församlingen ställer sig bakom FN:s generalsekreterare i arbetet för att nå en politisk lösning i Västsahara. De marockanska myndigheterna måste göra allt de kan för att ingripa i kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i regionen. Insatsen för mänskliga rättigheter i regionen får beröm.

FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET FRAMTILL 2019 RIKSDAGSVALET

ORDFÖRANDE



Maria GUZENINA (sd)

VICE ORDFÖRANDE



Sirkka-Liisa ANTTILA (cent)

MEDLEMMAR



Anne KALMARI (cent)



Tom PACKALÉN (saf)



Jaana PELKONEN (saml)

ERSÄTTARE



Petri
HONKONEN (cent)
(saml)



Jutta
URPILAINEN (sd)



Anne
LOUHELAINEN (blå)



Olli-Poika
PARVIAINEN (gröna)



Sinuhe
WALLINHEIMO

SEKRETARIATET

Gunilla CARLANDER, råd för internationella ärenden, delegationens sekreterare
Eeva LAHTI, delegationens biträdande sekreterare
Katja NOLVI, delegationens assistent

FINLANDS DELEGATION I EUROPARÅDET EFTER 2019 RIKSDAGSVALET

ORDFÖRANDE



Kimmo KILJUNEN (sd)

VICE ORDFÖRANDE



Anne-Mari VIROLAINEN (saml)

MEDLEMMAR



Tarja FILATOV (sd)



Petri HONKONEN (cent)



Minna REIJONEN (saf)

ERSÄTTARE



Inka
HOPUSU (gröna)



Hilka
KEMPPI (cent)



Elina
LEPOMÄKI (saml)



Mika
NIIKKO (saf)



Jussi
SARAMO (vänst)

SEKRETARIATET

Gunilla CARLANDER, råd för internationella ärenden, delegationens sekreterare
Eeva LAHTI/Maria FAGERHOLM, delegationens biträdande sekreterare
Katja NOLVI, delegationens assistent

BILAGA 2

FINLANDS DELEGATIONS REPRESENTATION I UTSKOTT FRAMTILL
2019 RIKSDAGSVALET

STÄNDIGA UTSKOTTET <i>STANDING COMMITTEE</i>	Maria GUZENINA, medlem Sirikka-Liisa ANTTILA, ersättare
POLITISKA UTSKOTTET <i>COMMITTEE ON POLITICAL AFFAIRS AND DEMOCRACY</i>	Maria GUZENINA, medlem Jutta UPRILAINEN, ersättare
Underutskottet för mellanöstern <i>Sub-Committee on the Middle East</i>	Maria GUZENINA, medlem Jutta UPRILAINEN, ersättare
Underutskottet för externa relationer <i>Sub-Committee on External Relations</i>	Maria GUZENINA, vice ordförande
UTSKOTTET FÖR JURIDISKA FRÅGOR OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER <i>COMMITTEE ON LEGAL AFFAIRS AND HUMAN RIGHTS</i>	Sirikka-Liisa ANTTILA, medlem Tom PACKALÉN, ersättare
Underutskottet för mänskliga rättigheter <i>Sub-Committee on Human Rights</i>	Sirikka-Liisa ANTTILA, medlem
Underutskottet för artificiell intelligens och mänskliga rättigheter / <i>Sub-Committee on Artificial Intelligence and Human Rights</i>	Tom PACKALÉN, medlem
Underutskottet för implementation av Strasbourg dom- stolens dom / <i>Sub-Committee on the implementation of Strasbourg Court judgements</i>	Sirikka-Liisa ANTTILA, medlem
UTSKOTTET FÖR SOCIALA ÄRENDEN, HÄLSA OCH HÅLL- BAR UTVECKLING <i>COMMITTEE ON SOCIAL AFFAIRS, HEALTH AND SUSTAIN- ABLE DEVELOPMENT</i>	Anne KALMARI, medlem Anne LOUHELAINEN, ersättare
Underutskottet för Europeiska sociala stadgan <i>Sub-Committee on the European Social Charter</i>	-
Underutskottet för folkhälsan och hållbar utveckling <i>Sub-Cttee on Public Health and sustainable development</i>	Anne KALMARI, medlem Anne LOUHELAINEN, ersättare
Underutskottet för barn <i>Sub-Committee on Children</i>	Anne LOUHELAINEN, medlem
Underutskottet för Europapriset <i>Sub-Committee on Europe Prize</i>	-

UTSKOTTET FÖR MIGRATIONS-, FLYKTING- OCH INTERN- FLYKTINGFRÅGOR <i>COMMITTEE ON MIGRATION, REFUGEES AND DISPLACED PERSONS</i>	Tom PACKALÉN, medlem Jutta URPIAINEN, ersättare
Underutskottet för befolkning <i>Sub-Committee on Population</i>	-
Underutskottet för integration <i>Sub-Committee on Integration</i>	-
Underutskottet för diasporor <i>Sub-Committee on Diasporas</i>	-
UTSKOTTET FÖR KULTUR, VETENSKAP OCH UTBILDNING <i>COMMITTEE ON CULTURE, SCIENCE, EDUCATION AND MEDIA</i>	Sinuhe WALLINHEIMO, medlem Petri HONKONEN, ersättare
Underutskottet för kultur, mångfald och arv <i>Sub-Committee on Culture, Diversity and Heritage</i>	-
Underutskottet för medier och informationssamhället <i>Sub-Committee on Media and Information Society</i>	Petri HONKONEN, puheenjohtaja
Underutskottet för utbildning, ungdom och sport <i>Sub-Committee on Education, Youth and Sport</i>	Sinuhe WALLINHEIMO, medlem
UTSKOTTET FÖR JÄMSTÄLLDHET OCH ICKE-DISKRIMINE- RING <i>COMMITTEE ON EQUALITY AND NON-DISCRIMINATION</i>	Jaana PELKONEN, medlem Olli-Poika PARVIAINEN, ersättare
Underutskottet för minoriteter <i>Sub-Committee on Rights of Minorities</i>	Olli-Poika PARVIAINEN, medlem
Underutskottet för multipel och intersektionell inklude- ring / <i>Sub-Committee on Multiple and Intersectional In- clusion</i>	Olli-Poika PARVIAINEN, medlem
Underutskottet för jämställdhet mellan könen <i>Sub-Committee on Gender Equality</i>	-
UTSKOTTET FÖR VAL AV DOMARE TILL EUROPADOM- STOLEN FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER <i>COMMITTEE ON THE ELECTION OF JUDGES TO THE EURO- PEAN COURT OF HUMAN RIGHTS</i>	-
UTSKOTTET FÖR PROCEDURFRÅGOR <i>COMMITTEE ON RULES OF PROCEDURE AND IMMUNITIES</i>	Anne KALMARI (ALDE), medlem
UTSKOTTET FÖR GRANSKNING AV MEDLEMSLÄNDER- NAS UPPFYLLANDE AV SINA ÅTAGANDEN <i>COMMITTEE ON HONOURING OF OBLIGATIONS AND COMMITMENTS BY MEMBER STATES</i>	Maria GUZENINA (SOC), medlem Sirikka-Liisa ANTILA (ALDE), medlem Tom PACKALÉN (EC), medlem

FINLANDS DELEGATIONS REPRESENTATION I UTSKOTT EFTER 2019 RIKSDAGSVALET

STÄNDIGA UTSKOTTET <i>STANDING COMMITTEE</i>	Kimmo KILJUNEN, medlem Anne-Mari VIROLAINEN, ersättare
POLITISKA UTSKOTTET <i>COMMITTEE ON POLITICAL AFFAIRS AND DEMOCRACY</i>	Kimmo KILJUNEN, medlem Anne-Mari VIROLAINEN, ersättare
Underutskottet för mellanöstern <i>Sub-Committee on the Middle East</i>	Anne-Mari VIROLAINEN, medlem
Underutskottet för externa relationer <i>Sub-Committee on External Relations</i>	Kimmo KILJUNEN, medlem
UTSKOTTET FÖR JURIDISKA FRÅGOR OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER <i>COMMITTEE ON LEGAL AFFAIRS AND HUMAN RIGHTS</i>	Petri HONKONEN, medlem Elina LEPOMÄKI, ersättare
Underutskottet för mänskliga rättigheter <i>Sub-Committee on Human Rights</i>	
Underutskottet för artificiell intelligens och mänskliga rättigheter / <i>Sub-Committee on Artificial intelligence and Human Rights</i>	Elina LEPOMÄKI, medlem
Underutskottet för implementation av Strasbourg domstolens dom / <i>Sub-Committee on the implementation of Strasbourg Court judgements</i>	Petri HONKONEN, medlem
UTSKOTTET FÖR SOCIALA ÄRENDEN, HÄLSA OCH HÅLLBAR UTVECKLING <i>COMMITTEE ON SOCIAL AFFAIRS, HEALTH AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT</i>	Minna REIJONEN, medlem Tarja FILATOV, ersättare
Underutskottet för Europeiska sociala stadgan <i>Sub-Committee on the European Social Charter</i>	-
Underutskottet för folkhälsan och hållbar utveckling <i>Sub-Cttee on Public Health and sustainable development</i>	Minna REIJONEN, medlem
Underutskottet för barn <i>Sub-Committee on Children</i>	Tarja FILATOV, medlem
Underutskottet för Europapriset <i>Sub-Committee on Europe Prize</i>	Minna REIJONEN, medlem

UTSKOTTET FÖR MIGRATIONS-, FLYKTING- OCH INTERN- FLYKTINGFRÅGOR <i>COMMITTEE ON MIGRATION, REFUGEES AND DISPLACED PERSONS</i>	Anne-Mari VIROLAINEN, medlem Mika NIIKKO, ersättare
Underutskottet för befolkning <i>Sub-Committee on Population</i>	-
Underutskottet för integration <i>Sub-Committee on Integration</i>	-
Underutskottet för diasporor <i>Sub-Committee on Diasporas</i>	Anne-Mari VIROLAINEN, medlem
UTSKOTTET FÖR KULTUR, VETENSKAP OCH UTBILDNING <i>COMMITTEE ON CULTURE, SCIENCE, EDUCATION AND MEDIA</i>	Inka HOPUSU, medlem Hilkka KEMPPI, ersättare
Underutskottet för kultur, mångfald och arv <i>Sub-Committee on Culture, Diversity and Heritage</i>	-
Underutskottet för medier och informationsområdet <i>Sub-Committee on Media and Information Society</i>	Inka HOPUSU, medlem
Underutskottet för utbildning, ungdom och sport <i>Sub-Committee on Education, Youth and Sport</i>	Hilkka KEMPPI, medlem
UTSKOTTET FÖR JÄMSTÄLLDHET OCH ICKE-DISKRIMINERING <i>COMMITTEE ON EQUALITY AND NON-DISCRIMINATION</i>	Tarja FILATOV, medlem Jussi SARAMO, ersättare
Underutskottet för minoriteter <i>Sub-Committee on Rights of Minorities</i>	-
Underutskottet för multipel och intersektionell inkludering / <i>Sub-Committee on Multiple and Intersectional Inclusion</i>	-
Underutskottet för jämställdhet mellan könen <i>Sub-Committee on Gender Equality</i>	-
UTSKOTTET FÖR VAL AV DOMARE TILL EUROPADOMSTOLEN FÖR MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER <i>COMMITTEE ON THE ELECTION OF JUDGES TO THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS</i>	-
UTSKOTTET FÖR PROCEDURFRÅGOR <i>COMMITTEE ON RULES OF PROCEDURE AND IMMUNITIES</i>	-
UTSKOTTET FÖR GRANSKNING AV MEDLEMSLÄNDERNAS UPPFYLLANDE AV SINA ÅTAGANDEN <i>COMMITTEE ON HONOURING OF OBLIGATIONS AND COMMITMENTS BY MEMBER STATES</i>	Kimmo KILJUNEN (SOC), medlem Petri HONKONEN (ALDE), medlem

BESLUT ANTAGNA AV EUROPARÅDETS PARLAMENTARISKA FÖRSAMLING UNDER BERÄTTELSEÅRET

3.1 Resolutioner

En resolution avser dels ett beslut av församlingen i en fråga som församlingen är behörig att genomföra, dels en ståndpunkt som församlingen företräder och ensam är ansvarig för.

Resolution 2251 (2019) Uppdatering av anvisningarna om folkomröstningar i Europarådets medlemsländer (dok. 14791)

Resolution 2252 (2019) Sergej Magnitskij – bekämpning av strafflöshet genom riktade åtgärder (dok. 14661)

Resolution 2253 (2019) Sharia, Kairodeklarationen och Europeiska människorättskonventionen (dok. 14787)

Resolution 2254 (2019) Fri media som förutsättning för demokratiska val (dok. 14669)

Resolution 2255 (2019) De offentliga mediernas roll i samband med desinformation och propaganda (dok. 14780)

Resolution 2256 (2019) Förvaltning av internet och mänskliga rättigheter (dok. 14789)

Resolution 2257 (2019) Diskriminering i tillgången till arbete (dok. 14666)

Resolution 2258 (2019) Inkludering av personer med funktionsnedsättning i arbetskraften (dok. 14665)

Resolution 2259 (2019) Det skärpta läget vid Azovska sjön och Kertjsundet och deras inverkan på säkerheten i Europa (dok. 14811)

Resolution 2260 (2019) Det förvärrade läget för oppositionspolitiker i Turkiet och mänskliga rättigheter (dok. 14812)

Resolution 2261 (2019) Granskningsutskottets verksamhetsrapport för år 2018 (dok. 14792)

Resolution 2262 (2019) Respekt för rättigheterna för personer som hör till nationella minoriteter (dok. 14779)

Resolution 2263 (2019) Avskaffande av medborgarskap som ett sätt att bekämpa terrorism: mänskliga rättigheter som utgångspunkt (dok. 14790)

Resolution 2264 (2019) Uppföljning av rekommendationerna från kommittén mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (dok. 14788)

Resolution 2265 (2019) rapporten Främjande av demokrati genom att utveckla marknadsekonomin: fungerar EBRD-modellen? (dok. 14827)

Resolution 2266 (2019) Respekt för mänskliga rättigheter vid förflyttning av fångar (dok. 14828)

Resolution 2267 (2019) Stress i arbetslivet (dok. 14824)

Resolution 2268 (2019) Utvecklingsbistånd: ett verktyg för att förebygga migrationskriser (dok. 14830)

Resolution 2269 (2019) Att skydda och öka det immateriella kulturarvet i Europa (dok. 14832)

Resolution 2270 (2019) Kulturarvets värde i ett demokratiskt samhälle (dok. 14834)

Resolution 2271 (2019) Stärkandet av samarbetet med FN när det gäller genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling (dok. 14848)

Resolution 2272 (2019) Genomförande av målen för hållbar utveckling: synergier behövs mellan aktörerna (dok. 14851)

Resolution 2273 (2019) Inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter (dok. 14850)

Resolution 2274 (2019) Främjande av parlament som är fria från sexism och sexuella trakasserier (dok. 14843)

Resolution 2275 (2019) De politiska ledarnas roll och ansvar i att bekämpa hatretorik och intolerans (dok. 14845)

Resolution 2276 (2019) Eliminering av hatretorik och hatiska gärningar inom idrotten (dok. 14842)

Resolution 2277 (2019) Den parlamentariska församlingens roll och mission och framtida utmaningar (dok. 14863)

Resolution 2278 (2019) Ändring av flera av församlingens procedurregler (dok. 14849)

Resolution 2279 (2019) Penningtvättshärvarn: internationell bekämpning av brottslighet, korruption och penningtvätt (dok. 14847)

Resolution 2280 (2019) Invandrarnas och flyktingarnas situation på de grekiska öarna: mer åtgärder behövs (dok. 14837)

Resolution 2281 (2019) Sociala medier – sociala länkar eller hot mot de mänskliga rättigheterna? (dok. 14844)

Resolution 2282 (2019) Utvärdering av det marockanska parlamentets demokratiska partnerskap (dok. 14659)

Resolution 2283 (2019) Utbildning och kultur: nya partnerskap för att identifiera personlig utveckling och kompetens (dok. 14886)

Resolution 2284 (2019) Främjande av hälsobehoven för personer i pubertetsålder (dok. 14829)

Resolution 2285 (2019) Hållbar stadsutveckling för att främja social delaktighet (dok. 14887)

Resolution 2286 (2019) Luftföroreningar: ett hot mot folkhälsan i Europa (dok. 14888)

Resolution 2287 (2019) Förstärkning av den parlamentariska församlingens beslutsprocesser om fullmakter och röstning (dok. 14900)

Resolution 2288 (2019) Församlingens utgifter för budgetåret 2020-2021 (dok. 14901)

Resolution 2289 (2019) Framgångar och utmaningar i fråga om Istanbulkonventionen (dok. 14908)

Resolution 2290 (2019) Behov av en ambitiös agenda för jämställdhet i Europarådet (dok. 14907)

Resolution 2291 (2019) Avskaffning av tvångsmedel i mentalvårdsarbetet: behovet av att utgå ifrån de mänskliga rättigheterna (dok. 14895)

Resolution 2292 (2019) Utmaning på sakliga och processuella grunder av Rysslands delegations fullmakter (dok. 14922)

Resolution 2293 (2019) Mordet på Daphne Caruana Galizia och rättsstatsprincipen på Malta och annanstans (dok. 14906)

Resolution 2294 (2019) Eliminering av våld mot barn: Europarådets insatser för målen för hållbar utveckling (dok. 14894)

Resolution 2295 (2019) Bekämpning av exploatering av och våld mot invandrabarn (dok. 14905)

Resolution 2296 (2019) Efterhandsgranskningen av Bulgarien (dok. 14904)

Resolution 2297 (2019) Att klara upp mordet på Boris Nemtsov (dok. 14902)

Resolution 2298 (2019) Läget i Syrien: möjligheter till en politisk lösning? (dok. 14889)

Resolution 2299 (2019) Praxis för förhindrande av inresa i Europarådets medlemsländer (dok. 14909)

Resolution 2300 (2019) Bättre skydd för visselblåsare i Europa (dok. 14958)

Resolution 2301 (2019) Ombudsmannainstitutionen i Europa – behov av gemensamma standarder (dok. 14953)

Resolution 2302 (2019) Europarådets utvecklingsbank: för ett mer inkluderande samhälle (dok. 14961)

Resolution 2303 (2019) Skydd och stöd till offer för terrorism (dok. 14957)

Resolution 2304 (2019) Efterhandsgranskningen av Nordmakedonien (dok. 14964)
Resolution 2305 (2019) Att rädda människoliv i Medelhavet: snabba åtgärder behövs (dok. 14971)
Resolution 2306 (2019) Förlossningsvåld och gynekologiskt våld (dok. 14965)
Resolution 2307 (2019) Behov av en rättslig ställning för "klimatflyktingar" (dok. 14955)
Resolution 2308 (2019) De demokratiska institutionernas funktion i republiken Moldavien (dok. 14963)
Resolution 2309 (2019) Att värna om det judiska kulturarvet (dok. 14960)
Resolution 2310 (2019) Arbetskraftsinvandring från Östeuropa och dess inverkan på ursprungsländernas socio-demografiska processer (dok. 14956)
Resolution 2311 (2019) Mänskliga rättigheter och business - uppföljning av ministerkommitténs rekommendation CM/Reck2016/3 (dok. 15004)
Resolution 2312 (2019) Plattformsekonomis konsekvenser för samhällena (dok. 15001)
Resolution 2313 (2019) Utbildningens roll i den digitala tidsåldern: från "diginativ" till digital medborgare (dok. 15000)
Resolution 2314 (2019) Mediutbildning i den nya mediemiljön (dok. 15002)
Resolution 2315 (2019) Reformen inom Interpol och utlämningsförfarandet: skapa förtroende genom att utrota missbruk (dok. 14997)

3.2 Rekommendationer

Med rekommendation avses ett förslag som församlingen lägger fram inför ministerkommittén och vars genomförande inte hör till församlingen utan till regeringarna.

Rekommendation 2144 (2019) Förvaltning av internet och mänskliga rättigheter (dok. 14789)
Rekommendation 2145 (2019) Avskaffande av medborgarskap som ett sätt att bekämpa terrorism: mänskliga rättigheter som utgångspunkt (dok. 14790)
Rekommendation 2146 (2019) Uppföljning av rekommendationerna från kommittén mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (dok. 14788)
Rekommendation 2147 (2019) Respekt för mänskliga rättigheter vid förflyttning av fångar (dok. 14828)
Rekommendation 2148 (2019) Att skydda och öka det immateriella kulturarvet i Europa (dok. 14832)
Rekommendation 2149 (2019) Kulturarvets värde i ett demokratiskt samhälle (dok. 14834)
Rekommendation 2150 (2019) Stärkandet av samarbetet med FN när det gäller genomförandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling (dok. 14848)
Rekommendation 2151 (2019) Inrättande av en EU-mekanism för demokrati, rättsstatlighet och grundläggande rättigheter (dok. 14850)
Rekommendation 2152 (2019) Främjande av parlament som är fria från sexism och sexuella trakasserier (dok. 14843)
Rekommendation 2153 (2019) Den parlamentariska församlingens roll och mission och framtida utmaningar (dok. 14863)
Rekommendation 2154 (2019) Penningtvättshärvan: internationell bekämpning av brottslighet, korruption och penningtvätt (dok. 14847)
Rekommendation 2155 (2019) Invandrarnas och flyktingarnas situation på de grekiska öarna: mer åtgärder behövs (dok. 14837)
Rekommendation 2156 (2019) Anonym donation av sperma och oocyter: balansering mellan föräldrars, givares och barns rättigheter (dok. 14835)
Rekommendation 2157 (2019) Behov av en ambitiös agenda för jämställdhet i Europarådet (dok. 14907)

Rekommendation 2158 (2019) Avskaffning av tvångsmedel i mentalvårdsarbetet: behovet av att utgå ifrån de mänskliga rättigheterna (dok.14895)

Rekommendation 2159 (2019) Eliminering av våld mot barn: Europarådets insatser för målen för hållbar utveckling (dok. 14894)

Rekommendation 2160 (2019) Bekämpning av exploatering av och våld mot invandrarbarn (dok. 14905)

Rekommendation 2161 (2019) Praxis för förhindrande av inresa i Europarådets medlemsländer (dok. 14909)

Rekommendation 2162 (2019) Bättre skydd för visseblåsare i Europa (dok. 14958)

Rekommendation 2163 (2019) Ombudsmannainstitutionen i Europa – behov av gemensamma standarder (dok. 14953)

Rekommendation 2164 (2019) Skydd och stöd till offer för terrorism (dok. 14957)

Rekommendation 2165 (2019) Att värna om det judiska kulturarvet (dok. 14960)

Rekommendation 2166 (2019) Mänskliga rättigheter och business - uppföljning av ministerkommitténs rekommendation CM/Reck2016/3 (dok.15004)

Rekommendation 2167 (2019) Utbildningens roll i den digitala tidsåldern: från "diginativ" till digital medborgare (dok. 15000)

3.3 Yttranden

Yttrande 297 (2019) Europarådets budget och prioriteter för budgetåren 2020-2021 (dok. 14903)

EUROPARÅDETS PARLAMENTARISKA FÖRSAMLINGS GÄSTTALARE ÅR 2019

Statliga gäster

Timo SOINI, Finlands utrikesminister*	22.1.2019
Sauli NIINISTÖ, Finlands president	23.1.2019
Timo SOINI, Finlands utrikesminister*	8.4.2019
Mamuka BAKHTADZE, Georgiens premiärminister	10.4.2019
Nikol PASHINYAN, Armeniens premiärminister	11.4.2019
Amélie de MONTCHALIN, Statssekreterare för den franska utrikes- och europaminister *	24.6.2019
Marcelo REBELO DE SOUSA, Portugals president	26.6.2019
Amélie de MONTCHALIN, Statssekreterare för den franska utrikes- och europaminister *	30.9.2019
Emmanuel MACRON, Frankrikes president	1.10.2019
Marija PEJČINOVIĆ BURIĆ, Europarådets generalsekreterare	1.10.2019

Övriga

Gianni BUQUICCHIO, Ordförande i Venedigkommissionen	22.1.2019
Dunja MIJATOVIĆ, Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter	8.4.2019
Dunja MIJATOVIĆ, Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter	26.6.2019
Rolf WENZEL, Direktör för Europarådets utvecklingsbank	2.10.2019

* i egenskap av ordförande för Europarådets ministerkommitté

EUROPARÅDETS MEDLEMSSTATER

Stiftande medlemmar (1949)

	Belgien				
	Danmark	26.11.1991		Polen	
	Frankrike	7.5.1992		Bulgarien	
	Irland	14.5.1993		Estland	
	Italien	14.5.1993		Litauen	
	Norge	14.5.1993		Slovenien	
	Luxemburg	30.6.1993		Tjeckien	
	Nederländerna	30.6.1993		Slovakien	
	Sverige	7.10.1993		Rumänien	
	Förenade konungariket	10.11.1994		Andorra	
		10.2.1995		Lettland	
9.8.1949	Grekland	13.7.1995		Albanien	
7.3.1950	Island	13.7.1995		Moldavien	
13.4.1950	Turkiet	9.11.1995		Ukraina	
13.7.1950	Tyskland	9.11.1995		Makedonien	
16.4.1956	Österrike	28.2.1996		Ryssland	
24.5.1961	Cypern	6.11.1996		Kroatien	
6.5.1963	Schweiz	27.4.1999		Georgien	
29.4.1965	Malta	25.1.2001		Armenien	
22.9.1976	Portugal	25.1.2001		Azerbajdzjan	
24.11.1977	Spanien	24.4.2002		Bosnien och Hercegovina	
23.11.1978	Liechtenstein	3.4.2003		Serbien och Montenegro	
16.11.1988	San Marino	6.10.2004		Monaco	
5.5.1989	Finland	6.6.2006		Serbien	
6.11.1990	Ungern	11.5.2007		Montenegro	

OBSERVATÖRER VID EUROPARÅDETS MINISTERKOMMITTÉ

7.3.1970	Heliga stolen
10.1.1996	USA
29.5.1996	Kanada
20.11.1996	Japan
1.12.1999	Mexico

OBSERVATÖRER VID EUROPARÅDETS PARLAMENTARISKA FÖRSAMLING

2.12.1957	Israel
28.5.1997	Kanada
4.11.1999	Mexico

Finlands delegation i Europarådet
FIN-00102 Riksdagen
tfn + 358 9 4321
www.riksdagen.fi
fornamn.efternamn@riksdagen.fi

Europarådets parlamentariska församling
Parliamentary Assembly of the Council of Europe
FR – 67075 Strasbourg
www.coe.int
assembly.coe.int